

Part	Svar	Tema	Bemærkninger (svar høringspart)
Dansk PTSD	Behandling til ALLE med PTSD Uanset Erhverv.	2- Lighed i sundhed	Visitation af patienterne sker i henhold til gældende retningslinier. Region Syddanmark er opmærksom på den fremhævede problemstilling og vil bringe den op i næste revision af retningslinjerne for visitation.
Dansk PTSD	Stop med at Afvise Borgere med PTSD og andre diagnoser, der findes Double Diagnose Teams, de må arbejde bedre sammen, Så som i Aarhus. Stop med at Afvise Borgere som skal have OP for knæ lever og andet, dette har intet med Psyken at gøre, det er PTSD i skal varetage ikke kigge på om Personer skal OP.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Patienter i psykiatrien visiteres efter gældende retningslinier
Dansk PTSD	Hvordan kan i afvise Kronisk Smerte patienter ? I skal behandle PTSD Ikke deres smerter, STOP med at afvise folk med Fysiske skader!	3- Sammenhæng og forebyggelse	I anbefaling nr 10 lægges der op til en oprustning af de somatiske kompetencer hos personalet.
Dansk PTSD	I kunne spare mange Penge på Indlæggelser hvis i Hjælper Borgere med PTSD inden de rammer bunden og skal indlægges, så Langt bedre Viden om at kunne Tackle og Behandle PTSD i Region Syddanmark. (Lær EVT lidt fra Risskov)	3- Sammenhæng og forebyggelse	Psykiatriplanen har generelt fokus på styrkelse af den forebyggende indsats. I budgetforlig 2020 er der endvidere lagt op til en analyse af PTSD området, herunder veteraner mhp. forslag til justering af indsatsen.
Dansk PTSD	Bedre Overgang fra Børne / Ungdoms Psykiatri til Voksen Psykiatri ang PTSD.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er et vigtigt fokusområde, og psykiatrisygehuset har et kontinuerligt fokus på at sikre så gode overgange som muligt. Psykiatriplanen er suppleret med en formulering om der bør være fokus den gode overgang fra ungdoms- til voksenliv i afsnittet "Sammenhæng og forebyggelse"
Dansk PTSD	Skriv fra en Borger til os (PTSD): OBS på binyretæthed og selvfølgelig ro/hvile og søvn ikke mindst. Det er ikke noget jeg har mødt interesse for mens jeg var i "behandling"	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens. Der er løbende fokus på forbedringer af og nye muligheder ift behandling.
Dansk PTSD	Ikke forskels behandle tjeneste relaterede skader. Alle med uniform skal kun henvises fra egen læge til ATT uanset om uniformen hænger på en soldat eller på en brandmand, politibetjent eller sygeplejerske M.F. Samt Mennesker med seksuelle traumer, og Kompleks PTSD bør også kunne få højt specialiseret behandling direkte gennem egen læge.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Sundhedsstyrelsens specialevejledning for psykiatri, sætter rammerne for organisering og varetagelsen af specialfunktioner i psykiatrien.
Dansk PTSD	(UDDRAG FRA TIDLIGERE INDLAGT BØREGER PÅ PSYK)De der arbejder på psykiatrisk afdelinger skal rustes bedre til at tackle mennesker med PTSD. Fx hjælper det (undskyld mit franske) ikke en skid at sige til en PTSD ramt med flashbacks og mareridt, at personen "bare skal gå ind og putte sig under dynen" som jeg fik at vide på psyk. SNAK med patienterne! Ellers er der ingen grund til at blive indlagt. Og så skal behandlerne uddannes i triggere. Hvad hjælper det at få behandling, hvis behandlerne gentagne gange nævner traumet uden filter når personen har sagt på forhånd at dette er en trigger. Det burde slet ikke være nødvendigt at sige!	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Der er i psykiatriplanen fokus på inddragelse af patienterne gennem en recovery-orienteret tilgang og igennem anbefaling nr. 7 "systematisk undervisning af personale i god kommunikation med patienterne"
Dansk PTSD	Stop med at Afvise Borgere med Angst og Depression, dette Hænger sammen med PTSD.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	If specialeplanen behandler almen praksis let til moderat angst og depression. Sværere tilfælde og tilfælde med komorbiditet behandles i psykiatrien.
Dansk PTSD	Sidst men ikke mindst vil vi gerne have jer til at tage et godt og Grundigt kig på EEG Neurofeedback Som er det eneste hjernetræningssystem, der er testet positiv af forsvarers ph.d. psykologer og taget op som semesterprojekt på Aalborgs universitets sundhedsteknologisk afd.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens.Der er løbende fokus på forbedringer af og nye muligheder ift behandling.
Dansk PTSD	Der findes efterhånden mange med PTSD i Region Syddanmark, som ikke kan få nogen hjælp og skal ligge og køre til Aarhus Vejle eller Odense, i underskriver jo selv en Handlingsplan for Behandling af PTSD Hvert år, men som så mange andre Regioner har i ikke noget, det er sparet væk, det er ikke fair over for nogle borger med PTSD.	5- Kapacitet og organisering	Der gøres på nuværende tidspunkt brug af videokonsultationer. Jf. anbefaling 5 i psykiatriplanen skal psykiatrisygehuset arbejde med at patienterne får øget adgang til videokonsultationer og tilsvarende. Store afstande eller besværlig transport er en udfordring mellem bopæl og behandlingssted, er en udfordring som adresseres i psykiatriplanen under anbefaling 32 om øget tilgængelighed til ambulant behandling
Dansk PTSD	Skær ned på Ventetiden til Behandling, evt max 1 måned inden behandling påbegyndes.	5- Kapacitet og organisering	I psykiatrisygehuset har patienter ret til udredning og behandling indenfor 30 dage, jf. gældende lovgivning.
Dansk PTSD	Bedre undervisning af Behandlerne, og specielt på psykiatrisk afdelinger, men også Sagsbehandlere på Kommunen, praktiserende læger, politiet og øvrige, der kommer i berøring med os (Det kan skade Borgere med PTSD mere at komme under nogle som ikke har viden om PTSD).	6- Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Der er i psykiatriplanen fokus på inddragelse af patienterne gennem en recovery-orienteret tilgang. Desuden skal tilbydes specialistrådgivning til primærsektoren jf. anbefaling nr. 19
Dansk PTSD	Der Skal fokuseres mere på årsags forløsning igennem mere terapeutisk behandling, selvstændig gørelse og psyk education i en langt bredere forstand.	Generelt	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens. Der er løbende fokus på forbedringer af og nye muligheder ift behandling.
Dansk PTSD	Have Større focus på vitamin og mineral mangel vil også være positivt. Mange har fx haft svær D vitamin og jern mangel. Jævnligt tilskud af fx magnesium gør er stor forskel i Manges Hverdag, så der bedre kan arbejdes med Mennesker.	Generelt	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens. Psykiatriplanen lægger derudover vægt på øget fokus på psykiatriske patienters somatiske behov (anbefaling 10)
Dansk Socialrådgiverforening	Der er gode overvejelser om fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling af personalegrupper side 28. Med stor undren kan vi konstatere at socialrådgivere ikke er nævnt. Vi må konstatere at socialrådgivere er en del af det sundhedsfaglige personale der indgår i hele det tværfaglige samarbejde i psykiatrien, og vi vil gerne i endnu højere grad bidrage i arbejdet. Derfor vil socialrådgiverne meget gerne tænkes ind i den prioriterede kompetenceudvikling.	6- Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	I afsnittet "Fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling" er tilføjet at kompetenceudvikling er vigtig for alle faggrupper i psykiatrien, og skal løbende indgå i den ledelsesmæssige prioritering.
Dansk Socialrådgiverforening	Overordnet finder vi at Psykiatriplanen indeholder mange gode visioner og målsætninger ? og dermed lever fint op til rammen for det tværsektorielle samarbejde mellem Region Syddanmark og kommunerne. Der er mange gode tiltag i Psykiatriplanen til gavn for borgere og pårørende. Socialrådgiverne kan som fag levere relations skabende kommunikation, og har særlige kompetencer og erfaring i arbejdet med koordinerende indsatser. Det kan være med til at nedbringe både antallet af genhenvisninger og antallet af genindlæggelser, og sikre sammenhæng og forebyggelse. Socialrådgiveres faglige bidrag kunne også bidrage i akutmodtagelse i psykiatrisk akut modtagelses, PAM. Den kommende helhedslov vil efterspørge koordinerede indsatser og en samlet plan for borgerne i både Region og kommune, hvilket socialrådgivere meget gerne vil bidrage yderligere til. Socialrådgivere er en væsentlig faggruppe i det fremtidige sundhedsvæsen, i arbejdet med at forkorte indlæggelser, sikre god udskrivning og øge andelen af borgere, der tilknyttes arbejdsmarkedet og som forløbskoordinatorer.	Generelt	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper, herunder socialrådgivere. Anbefaling nr. 35 omhandler etablering af strategiske partnerskaber faglige organisationer og andre relevante aktører mhp at sikre den rette rekruttering.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	DSR ser positivt på den øgede inddragelse af patienter og pårørende i behandlingen. Dog er det værd at bemærke, at et ønske fra patienter eller pårørende om ikke at deltage i inddragelsen skal accepteres. Uddannelse og ansættelse af peers og forældrepeers ser vi som en direkte forlængelse af den samlede inddragelse af parterne.	1- Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for DSR's opbakning. Det er klart, at ønsker fra patienter/pårørende om ikke at deltage selvfølgelig skal have opmærksomhed og accepteres.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Tanken om inddragelse videreføres også i anbefalingen om flere aktiviteter til indlagte patienter. Disse aktiviteter bør ikke kun være meningsfulde som beskrevet, men kan med fordel beskrives som behandlingsunderstøttende.	1- Patienter og pårørende	Der hvor det giver mening at flette aktiviteter sammen med behandlingen skal det udnyttes. Det skrives ind i planen. Men det er også vigtigt at have for øje for, at patienterne også efterspørger "alm aktivitetstilbud" - løstrevet fra behandlingen - og som en del af deres faktiske behov. Dette matcher også en recovery orienteret tankegang.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Etablering af et Center for Pårørendeinddragelse til bl.a. systematisk indsamling og deling af erfaringsbaseret viden ser vi frem til at følge udbyttet af.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for DSR's opbakning til etablering af Center for Pårørende inddragelse

Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Med den viden, der findes om mennesker med psykisk sygdoms reducerede levetid, er det positivt, at der sættes fokus på netop dette. Regionen ønsker at understøtte ligheden i sundhed bl.a. ved at blive bedre til at forebygge og behandle fysisk sygdom hos mennesker med psykisk sygdom. Dette skal ske ved, at psykiatriske og somatiske afdelinger bliver bedre til at samarbejde om indsatsen. Dette ser DSR som en positiv hensigtsklæring.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark finder det meget positivt at DSR bakker op om fokus på lighed i sundhed og de initiativer der skal tages her.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	At kompetenceudvikling i forhold til somatiske specialer forudsættes finansieret inden for eksisterende rammer virker ikke realistisk. Et somatisk brush-up vil koste arbejdstimer, der tages fra den eksisterende daglige drift. DSR antager, at det er hensigten, at det bedre samarbejde er gensidigt, hvorfor at det må forventes, at der også skal laves et psykiatrisk brush-up for ansatte på de somatiske sygehuse, hvilket også vil kræve tid.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark vurderer, at indsatsen kan finansieres gennem prioritering inden for den eksisterende ramme.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	DSR ser også her positivt på de nævnte anbefalinger. En opfordring skal være at indarbejde inddragelse af de faglige organisationer i arbejdet, når det kommer til beskrivelse af opgaveløsning på tværs af sektorerne.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark finder det meget positivt at DSR bakker op om anbefalingerne.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Ydelse af høj faglig kvalitet bygget på kontinuerlig udvikling og forskning og derfor ser DSR frem til, at der afsættes ressourcer til dette inden for den psykiatriske sygepleje.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Strukturen omkring forskning er beskrevet i Strategi for sundhedsforskning, som angiver at forskningen skal understøtte en evidensbaseret udvikling af patientbehandlingen – på tværs af faggrupper, afdelinger, sygehuse, kommuner og praksissektoren
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Samtidig er der en forventning om, at der afsættes ressourcer til at investere i den nødvendige teknologi samt foretage de nødvendige teknologivurderinger. Dette bør ske sammen med support af både udstyr og personale.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det indgår i anbefaling 27, at der afsættes midler til udvikling af nye telepsykiatriske løsninger og det indgår også i budget 2020 at der sættes midler af til kompetenceudvikling på det digitale område.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Det er vigtigt for DSR, at de sengepladser, der etableres, sikrer at incitamentet for at udskrive patienter har fokus på, om der er en væsentlig bedring i patientens tilstand. Lige som det er vigtigt, at der i de specialiserede enheder sikres, at de faglige miljøer ikke spredes ud på for mange matrikler.	5 - Kapacitet og organisering	Implementering af anbefaling 29 vedr. opjustering af sengekapacitet, vil medføre mindre pres på sengekapaciteten. Ift. det nye retspsykiatriske afsnit, så tilføjes det planen, at det retspsykiatriske afsnit i Esbjerg indgår et formaliseret samarbejde med Retspsykiatrisk afdeling Middelfart, jf. specialeplanen"
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	I uvidelsen af kapaciteten og organiseringen af den syddanske psykiatri vil vi fra DSR anbefale, at de 38 anbefalinger suppleres med, at der uddannes og ansættes avancerede kliniske sygeplejersker (APN sygeplejersker) med udvidede kompetencer og beføjelser.	5 - Kapacitet og organisering	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. I forbindelse med udmøntning af nye anbefalinger vurderes løbende, hvilke faglige kompetencer der er behov for.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	DSR ser positivt på, at der er et ønske om at indgå i et tæt samarbejde med de faglige organisationer om at sikre fastholdelse og rekruttering af f.eks. sygeplejersker og vi deltager gerne i dette arbejde.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Syddanmark hilser DSR's interesse i partnerskabet velkommen.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Et vigtigt element i en attraktiv arbejdsplads for sygeplejersker er, at det er tydeligt hvilke karriereveje og faglige muligheder, der er til stede. Derfor er det positivt, at der nu skal beskrives hvilke veje og faglige muligheder, der er tilgængelige i psykiatrien i Syddanmark.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er positivt at DSR bakker op om initiativet
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Det bekymrer dog, at det foreslås at relevante fora involveres i og får til opgave at fremkomme med et forslag til, hvordan medarbejdernes kompetencer, herunder opgaveflytning og kompetenceglidning, bedst muligt implementeres i dagligdagen. Dette antager vi allerede sker efter de aftaler der ligger i MED-aftalen.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	De gældende MED-strukturer og aftaler følges i processen.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Vi har noteret os, at der til trods for viden om manglen på sygeplejersker og deraf behovet for en øget uddannelsesindsats ikke ligger en anbefaling om vilkårene for de kliniske undervisere. De kliniske undervisere og deres rammer for at tilbyde god uddannelse er essentiel i forhold til de sygeplejestuderendes oplevelse af Psykiatrisygehuset som et godt uddannelsessted.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Syddanmark er enig med DSR i at der skal være fokus på et godt uddannelsesmiljø.
Dansk Sygeplejeråd, kreds Syddanmark	Der er hos DSR et ønske om at regionsrådet i forlængelse af at psykiatriplanen vedtages - med sine mange anbefalinger - udarbejder en politisk implementeringsplan. Det vigtigt for DSR at understrege, at de mange anbefalinger, der skal igangsættes over en kort årrække samtidig med blokvis implementering af nyt EPJ enkeltvis bør have en høj grad af implementering inden nye tiltag startes op.	Generelt	I forlængelse af Regionsrådets endelige behandling af psykiatriplanen, bliver der udarbejdet en separat plan for implementering af planens anbefalinger.
Danske Fysioterapeuter.	Positivt at der afsættes 5 mio. kr. til at udvikle flere aktiviteter i et bredere tidsrum under indlæggelse. Det er som beskrevet vigtigt at inddrage patienter og pårørende i denne udvikling, men det bør også være i samarbejde med fagligt kompetent fysioterapeutisk personale. Herved sikres en høj kvalitet af de fysiologiske tilbud, inddragelse af eksisterende viden om fysisk aktivitets gavnlige effekter og facilitering af ideer til gavnlige aktiviteter. Dog skal det understreges, at det psykiatriske fysioterapitilbud ikke skal forveksles med meningsfulde aktiviteter. Psykiatrisk og psykomotorisk fysioterapi bør være et fagligt begrundet tilbud til alle patienter i psykiatrien med behov herfor og bør ikke forveksles med et aktivitetstilbud.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for opbakningen til anbefalingen om flere meningsfulde aktiviteter til patienter under indlæggelse. Udviklingen af nye aktiviteter skal ske sammen med patienter og pårørende, kommunerne og frivillige organisationer. Også i lyset af, at det der efterspørges konkret fra patienterne er "alm. aktivitetstilbud". Anbefalingens tekst tilpasses bemærkningen.
Danske Fysioterapeuter.	Vigtigt at også fysioterapeuter bliver nævnt som sundhedsfagligt personale, der bør skærpe opmærksomheden på somatiske lidelser og tilbydes brush up viden om somatiske sygdomme og sundhedspædagogiske redskaber, herunder den motiverende samtale. Elementer der allerede er en del af fysioterapeuters kernekompetencer. Fysioterapeuter er oplagte resourcepersoner til at styrke samarbejdet på tværs af hospitaler, kommuner og praksissektoren. I den forbindelse vil vi gerne gøre opmærksom på det foruroligende lave antal genoptræningsplaner, der udarbejdes til patienter med psykiatriske lidelser i Region Syddanmark. Det må kunne forbedres.	2- Lighed i sundhed	Anbefaling om at forbedre opmærksomheden i forhold til at spotte somatiske problemstillinger gælder alle personalegrupper i psykiatrien. Region Syddanmark er opmærksom på forholdet omkring genoptræningsplaner.
Danske Fysioterapeuter.	Anbefaling 23 Fortsats indsats for reduktion af tvang. Fysioterapeuter er vigtige samarbejdspartnere når det handler om at mindske brugen af tvang - særligt brugen af bæltfiksering. Dette fordi fysioterapeuter med særligt kendskab til og erfaring med psykiatriske patienter kan hjælpe med at forstå og håndtere kropslige signaler. Projekter har vist, at psykiatrisk fysioterapeutisk behandling kan gøre en stor forskel og nedbringe tvang blandt f.eks. maniske patienter jf. fysioterapeut, ph.d. Lene Nyboe, Region Midtjylland. Derfor bør den fysioterapeutiske indsats i den grad også nævnes under anbefaling 23 og tildeles midler	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. Reduktion af tvang kræver høj kompetenceniveau og indsats fra alle faggrupper. I anbefaling 24 er der fokus på den fysiske indretning.

Danske Fysioterapeuter.	Det fremgår af psykiatriplanen, at der vil blive lavet et medicinreducerende afsnit med henblik på at indsamle erfaring. Det er virkelig en spændende idé! I dette initiativ må der inkluderes en psykiatrisk fysioterapeutisk indsats! c. Generelt om forskning: Forskning af fysioterapeutiske indsatser i psykiatrien bør prioriteres, fordi der er rigtig gode muligheder for at vise, at patienterne kan forbedre deres livskvalitet, mindske tvang og evt. medicinforbrug samt forbedre både det mentale og fysiske helbred. Trods at en stadig større mængde af studier overordnet peger på, at kropsterapi, som en del af den psykiatriske fysioterapi, gavner langt de fleste med psykiske lidelser, mangler der systematisk indsamlet evidens for effekten. Derfor bør forskning og evaluering af etablerede tilbud af psykiatrisk fysioterapi prioriteres som et led i at kvalitetssikre den psykiatriske behandling	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark hilser velkommen at Danske Fysioterapeuter bakker op om anbefaling 28. Vedrørende forskning: Forskning i psykiatri, herunder også psykiatrisk fysioterapi, er af afgørende betydning for at nutidens og fremtidens patienter får den bedste behandling.
Danske Fysioterapeuter.	Danske Fysioterapeuter er meget interesseret i at indgå i tværfaglige partnerskaber om rekruttering af medarbejdere til psykiatrien. Det er desuden vigtigt at have fokus på, at målrettet kompetenceudvikling også medvirker til at rekruttere og fastholde personale.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	I afsnittet "Fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling" er tilføjet at kompetenceudvikling er vigtig for alle faggrupper i psykiatrien, og skal løbende indgå i den ledelsesmæssige prioritering.
Danske Fysioterapeuter.	Der lægges op til en drøftelse i relevante fora af, hvordan kompetencerne udnyttes bedst muligt - herunder hvordan opgaveflytning og kompetenceglidning bedst muligt implementeres i dagligdagen. Det er vigtigt, at de fysioterapeutiske kompetencer også bliver bragt i spil i denne drøftelse.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. I Psykiatriplanen er nu præciseret at mulighed for udnyttelse af erhvervede kompetencer gælder alle faggrupper.
Direktoratet for kriminalforsorgen	Det fremgår ikke klart, om Regionen er opmærksom på, at gruppen af retspsykiatriske patienter også omfatter det forholdsvist store antal foranstaltningssdømte, som kriminalforsorgen fører tilsyn med. Samarbejdet med kriminalforsorgen om disse patienter synes ikke særligt omtalt i rapporten. Direktoratet for kriminalforsorgen gør opmærksom på, at de foranstaltningssdømte udgør en væsentlig del af gruppen af retspsykiatriske patienter.	5 - Kapacitet og organisering	Kriminalforsorgen er en vigtig samarbejdspartner. Psykiatrisygehuset arbejder løbende på at udvikle dette samarbejde og er generelt opmærksom på den gruppe af foranstaltningssdømte som omtales i høringsvaret.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf anbefaler, at der arbejdes med målrettede, meningsfulde aktiviteter.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for opbakningen til anbefalingen om flere meningsfulde aktiviteter til patienter under indlæggelse. Udviklingen af nye aktiviteter skal ske sammen med patienter og pårørende, kommunerne og frivillige organisationer. Også i lyset af, at det der efterspørges konkret fra patienterne er "alm. aktivitetstilbud".
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Efts anbefaler, at der tages udgangspunkt i den enkelte patients oplevelse af hvilke aktiviteter, der er meningsfulde. Der god dokumentation af effekt af at arbejde på denne måde.	1 - Patienter og pårørende	Enig og det er i tråd med den konkrete anbefalings intentioner og planens generelle fokus på patient inddragelse og recovery orienteret tilgang til behandlingen.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf anbefaler, at der arbejdes med måletretning og -sætning ud fra patientens ønsker og behov - og ikke ud fra personalets eller Psykiatrisygehusets. Der god dokumentation af effekt af at arbejde på denne måde.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for foreningens forslag om at der arbejdes ud fra patienternes ønsker og behov. Dette er nemlig i fuld tråd med planens afsæt i en recoveryorienteret tilgang til behandlingen
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf anbefaler endvidere, at arbejdet med målrettede, meningsfulde aktiviteter indgår som en integreret del af behandlingen og ikke som en løserevet del. Derfor er det vigtigt, at alle personalegrupper, der arbejder med patienterne og med aktiviteter har en omfattende psykiatrisk viden i deres grunduddannelse.	1 - Patienter og pårørende	Der hvor det giver mening at flette aktiviteter sammen med behandlingen skal det selvfølgelig udnyttes. Men det er også vigtigt at have øje for, at patienterne også efterspørges "alm aktivitetstilbud" - løserevet fra behandlingen - og som en del af deres faktiske behov. Dette matcher også en recovery orienteret tankegang.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf hilser velkommen, at der i højere grad ses "behov for en individuelt tilrettelagt behandling ud fra en bio-psyko-social tilgang, da medicin ikke har samme effekt for alle patienter" (s.12). Det er et vigtigt fokus, at behandling ikke kun er medicin, men også f.eks. beroligende metoder og meget andet. Etf vil derfor anbefale en større tværfaglighed både i personalesammensætning og arbejdsmåder. Vi vil anbefale i højere grad at se på patienten og patientens behov og hvilke fagligheder, disse behov kalder på.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. I forbindelse med anbefaling 28 - afprøvning af medicinreducerende tiltag - indsamles erfaringer med henblik på udbredelse, herunder også erfaringer med personalesammensætning og metoder.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf vil anbefale at nytænke personalesammensætningen, så alle faggrupper har omfattende psykiatrisk viden i deres grunduddannelse og virkelig får mulighed for at sætte deres faglighed i spil, så alle bidrager med deres kernefaglighed i relation til patientens behov. Det vil være hensigtsmæssigt på alle afdelinger, men i særdeleshed i forsøg med en medicinreducerende tilgang på udvalgt døgnafsnit (s.22).	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange forskellige faggrupper. I forbindelse med anbefaling 28 - afprøvning af medicinreducerende tiltag - indsamles erfaringer med henblik på udbredelse, herunder også erfaringer med personalesammensætning og metoder.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Vi hilser mere forskning, arbejde med kvalitet og udvikling velkommen, (s. 20). Etf anbefaler en tværfaglig forskningsenhed.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Forskning i psykiatrien er et prioriteret område. Struktur omkring forskning er beskrevet i Strategi for sundhedsforskning
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Endelig er det vigtigt, at der både i nybyggeri og eksisterende bygninger sikres faciliteter, der muliggør arbejde med aktiviteter. Faciliteter, der kan bruges både af personale og af frivillige.	5 - Kapacitet og organisering	Tilbud om meningsfulde aktiviteter under indlæggelse er vigtig - jf. anbefaling 6 om flere aktiviteter under indlæggelse. De nye fysiske rammer i psykiatrien tager allerede langt hen ad vejen højde for dette, men der ses løbende på muligheder for forbedringer..
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	En forudsætning for at tværfagligt arbejde reelt lykkes og skaber værdi for patienterne er en stærk monofaglighed. De enkelte faggrupper skal hvile stærkt i egen faglighed, være transparente og kunne sætte monofagligheden i spil, så der bidrages bedst til den samlede opgaveløsning. Den enkelte faglighed skal både kvalitetssikres og udvikles. En sådan tilgang til faglighed kræver et stærkt ledelsesmæssigt fokus med en dybtgående forståelse af fagligheden. Som ergoterapeuter oplever vi, at den ledelse, der udføres af faggrupper med et fokus et andet sted (pleje) ikke er hensigtsmæssig. Etf anbefaler derfor terapeutfaglig ledelse på alle sygehuseheder.	5 - Kapacitet og organisering	Psykiatrisygehuset har et ledelsesgrundlag der danner rammerne for ledelsen.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf anbefaler, man inddrager og aktivt lytter til det personale, som skal arbejde bla. i ekstra døgnafsnit, ny retspsykiatri og særlige pladser (s.26), inden og undervejs i byggeri /ombygning, så der sikres hensigtsmæssige rammer til det arbejde, som skal udføres.	5 - Kapacitet og organisering	Inddragelse af medarbejderne er vigtig i processen og indtænkes i udmøntning af anbefalingerne.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Etf hilser målrettet uddannelse i psykiatri for ergo- og fysioterapeuter (s.26) velkommen. Vi anbefaler, at de monofaglige ledere inddrages i planlægningen.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Udmøntningen af Danske Regioners forslag afventes.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Ergoterapeuter bidrager gerne i forhold til opgaveoverdragelse og kompetenceglidning. Etf anbefaler, at det sker på en måde, hvor de forskellige kernefagligheder bedst sættes i spil. Det er særdeles vigtigt at forstå, at opgaven skal løses anderledes end tidligere, når nye faggrupper skal bidrage til løsning af flere opgaver. Ergoterapeuter kan f.eks. ikke bidrage med plejefaglige kompetencer, men vi kan med vores kernefaglighed løse nogle af de opgaver, som plejepersonale traditionelt har løst. Vores opgaveløsning er anderledes, men for patienten vil det oftest være ligeså godt eller endda bedre.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er positivt at Ergoterapeutforeningen vil bidrage. I Psykiatriplanen er præciseret at mulighed for udnyttelse af erhvervede kompetencer gælder alle faggrupper.
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Helt overordnet vil Etf anbefale, at der lægges et øget fokus på at facilitere det hverdagsliv, som patienter lever før, under og efter indlæggelse. Det er vigtigt at understøtte, at mennesker kan leve et aktivt og meningsfuldt hverdagsliv på trods af psykiatrisk sygdom. Derfor skal der arbejdes særligt med, at patienterne ikke mister færdigheder eller mestringsevne under indlæggelse og bevarer så høj grad af autonomi som muligt.	Generelt	Psykiatriplanen ligger vægt på en recoverybaseret tilgang, samt at flere patienter tilbydes patientstyret indlæggelse (anbefaling 3) og at den fælles beslutningstagen danner rammerne for behandlingen (anbefaling 4).
Ergoterapeut foreningen, Region Syddanmark	Vi anerkender ønsket om en recovery-orienteret praksis. Det vil skabe stor værdi for patienterne.	Generelt	Region Syddanmark er glade for opbakningen til planens fokus på en recovery-orienteret praksis

FMU i Psykiatrien RSD	Ift. aktiviteter kan indtænkes erfaring med eksisterende samarbejde med frivillige, brug af ny teknologi (f.eks. VR teknologi) inddragelse af socialt netværk og frivillige i mens der skal findes veje til at f.eks. retspsykiatriske patienter og kan tilbyde aktiviteter i samarbejde med civilsamfundet, og aktiviteterne skal ligeledes tænkes ind i arbejdet med deeskalering på afdelinger	1 - Patienter og pårørende	FMU's anbefaling og forslag er i tråd med planens intentioner og anbefalinger. Vi anerkender at planen godt kan afspejle dette tydeligere og har derfor justeret anbefalinger herom.
FMU i Psykiatrien RSD	Det er positivt med et Center for pårørende inddragelse, forskningsaktiviteterne her skal indtænkes i de samlede ambitioner på forskningsområdet i regionen og psykiatrien. Samtidig er der behov for at organiseringen af centret nærmere afklares.	1 - Patienter og pårørende	Den konkrete organisering af Center for Pårørende inddragelse sker som et led i den konkrete udmøntning af psykiatriplanen efter politisk vedtagelse.
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal prioriteres ledelsesmæssig opmærksomhed og ressourcer ift. implementering af flere peers og de fælles regionale koncepter "Fælles beslutningstagning" og "Klar tale"	1 - Patienter og pårørende	FMU's anbefaling er i tråd med planens intentioner og anbefalinger. Herunder anbefaling 37 om iværksættelse af lederudviklingsforløb mv.
FMU i Psykiatrien RSD	Patienternes mulighed for digital kontakt skal planlægges så det falder i tråd med personalets øvrige opgaver.	1 - Patienter og pårørende	Der skal i udmøntningen af dette sikres sammenhæng mellem patientens mulighed og den tilhørende personalemæssige indsats
FMU i Psykiatrien RSD	Det foreslås tilføjet, at der i sygehuset også arbejdes med selvmordsforebyggelse internt på sygehuset via kompetenceudvikling, fokus på screeninger, fysisk indretning og selvmordsforebyggende behandling	2- Lighed i sundhed	Forslaget er i tråd med planens anbefalinger og intentioner, jf side 13 i planen
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal være fokus på at få relevante forskningsspørgsmål med ift. forskning og monitorering, f.eks. prædiktions af adfærdsmønstre. PRO bør kobles til monitoreringsindsatsen	2- Lighed i sundhed	Forslaget kan indgå i udmøntningen af anbefalingen, herunder udarbejdelse af den nævnte model i anbefalingen.
FMU i Psykiatrien RSD	Genoptræningsplaner skal i større udstrækning tænkes ind som et værktøj ift. lighed i sundhed	2- Lighed i sundhed	Genoptræning er fortsat et vigtigt værktøj i forhold til Lighed i Sundhed, og Psykiatrien i Region Syddanmark arbejder løbende på at udbrede brugen af genoptræningsplaner.
FMU i Psykiatrien RSD	PTSD-ramte som følge af deres civile erhverv, har ikke adgang til højtspesialiseret behandling, som til gengæld ydes til veteraner	2- Lighed i sundhed	Dette er fastlagt i specialevejledningen.
FMU i Psykiatrien RSD	Alle faggrupper er vigtige ift. at tage hånd om psykiatriske patienters somatiske behov og forebyggelse af f.eks. metabolisk syndrom	2- Lighed i sundhed	Forslaget er i tråd med planens anbefalinger og intentioner.
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal være fokus på sund kost under indlæggelse både via kostpolitikker, og dialog med de samarbejdspartner der leverer kosten	2- Lighed i sundhed	En sund livsstil, herunder kost, er et centralt element i at forbedre lighed i sundhed. Under indlæggelse skal der være opmærksomhed på at patienterne har mulighed for opretholdelse af sund livsstil (kost, motion mv.). Jf planen s. 13
FMU i Psykiatrien RSD	De svageste patienter har brug for hjælp ift. f.eks. at komme til egen læge	2- Lighed i sundhed	Forslaget er i tråd med planens anbefalinger og intentioner.
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal også være fokus på psykiatriske patienters tandsundhed.	2- Lighed i sundhed	Det er en vigtig pointe. I afsnittet "Lighed i Sundhed" er tilføjet at Region Syddanmark noterer at der nationalt foregår drøftelser omkring bedre tandsundhed.
FMU i Psykiatrien RSD	Det er positivt at fremskudt funktion foreslås permanentgjort	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark finder det meget positivt at FMU i psykiatrisygehuset bakker op om fremskudt funktion.
FMU i Psykiatrien RSD	Udeblivelser kan imødegås ved brug af teknologi (f.eks. videokonference, telefonkonsultationer og SMS påmindelser der angiver adressen for besøget) men også ved f.eks. ændrede åbningstider. Der er behov for at vurdere om nye tiltag ift. udeblivelser vil kræve flere ressourcer	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er positivt med FMU's interesse i at forebygge udeblivelser. Forslagene kan tages med i overvejelserne omkring udmøntningen af anbefaling 5, 15 og 32.
FMU i Psykiatrien RSD	Det er positivt med fokus på de mest syge patienter med misbrug og hyppige indlæggelser i f.eks. retspsykiatrien, hvor der bør være adgang til kvalificeret misbrugsbehandling. Der skal endvidere udvikles på den akutte indsats på f.eks. skadestuerne	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er positivt med FMU's interesse i at tage hånd om de mest syge patienter med et samtidigt misbrug. Der er i psykiatriplanen tilføjet yderligere anbefalinger ift. målgruppen i afsnittet "Sammenhæng og forebyggelse"
FMU i Psykiatrien RSD	Deleansættelser kan være med til at overkomme barriere i sektorovergange, ligesom koordinerende medarbejdere og netværksmeder også er vigtige redskaber.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Brobygning er et væsentligt fokuspunkt i både psykiatriplan og budgetforløb for 2020
FMU i Psykiatrien RSD	Det foreslås, at når der iværksættes nye tiltag, samtidig laves en plan for at indsamle og bruge data	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	I indledningen til psykiatriplanen er tilføjet "I forbindelse med iværksættelse af de nye tiltag, vil der blive udarbejdet en plan for indsamling af data og erfaringer, ligesom spredning af erfaringer skal indtænkes."
FMU i Psykiatrien RSD	Når der skal forskes i mental sundhed, skal der tænkes et bredt samarbejde i mellem psykiatri, somatik, kommuner, forskningsmiljø mv.	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark finder det positivt, at FMU bakker op om det brede samarbejde.
FMU i Psykiatrien RSD	Pilotprojekt omkring medicinreducerende afsnit bør baseres på evidens, og der bør være fokus på hvordan personalet sammensættes på afsnittet	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens, som også vil ligge til grund for det medicinreducerende afsnit
FMU i Psykiatrien RSD	Der ønskes forskningsmæssigt fokus på retspsykiatrien f.eks. via et professorat	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Forskning i retspsykiatrien er nævnt i afsnittet "Bedre behandling - forskning, kvalitet og udvikling"
FMU i Psykiatrien RSD	Fokus på implementering af forskning i afdelingerne	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark finder det positivt, at FMU har fokus på implementering af forskning.
FMU i Psykiatrien RSD	Der efterspørges et konkret succeskriterie ift. forskning	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Succeskriteriet er tydeliggjort i planen.
FMU i Psykiatrien RSD	Et fælles spiseforstyrrelsesafsnit bør have fokus på det gode samarbejde, og der er forskellige faglige overvejelser, der skal inddrages i planlægningen af det nye afsnit	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark har fokus på dette. Den analyse af driftssiden som er nævnt i psykiatriplanen, er igangsæt.
FMU i Psykiatrien RSD	Medarbejderne bør klædes på til at bruge nye telepsykiatriske løsninger	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det fremgår af digitaliseringsstrategien, at uddannelse og evt. nye kompetencebehov indtænkes i implementeringsprocesserne. Der er sat midler af i budget 2020
FMU i Psykiatrien RSD	Det bemærkes, at der i psykiatriplanen ikke er indregnet midler til fortsat drift af Mindhelper.dk.	4- Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Finansiering heraf er bragt på plads i en budgettilpasning i efteråret 2019.
FMU i Psykiatrien RSD	Afd. For traume- og torturoverlevende kunne have satellitfunktioner, der kunne give en mere lige adgang til behandling	5- Kapacitet og organisering	I anbefaling 32 er tilføjet, at der både er tale om lokalpsykiatri og ambulatorievirksomhed kan foregå på andre matrikler, hvor patient og behandler mødes tættere på patientens hjem. Mulighederne herfor skal nærmere undersøges.
FMU i Psykiatrien RSD	Positivt at døgntilbud udvides for børn op til 13 år	5- Kapacitet og organisering	Region Syddanmark finder det positivt at FMU i psykiatrisygehuset bakker op om døgntilbud til børn op til 13 år.
FMU i Psykiatrien RSD	Når de mange indsatser f.eks. indenfor "kapacitet og organisering" skal udføres er det ligeledes centralt med en tidlig inddragelse af medarbejderne for at sikre trygge overgange	5- Kapacitet og organisering	Inddragelse af medarbejderne er vigtig i processen og indtænkes i udmøntning af anbefalingen
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal være fokus på, at patienter ikke oplever utryghed som følge af flytningerne af de særlige pladser	5- Kapacitet og organisering	Orientering af patienterne er vigtig i processen og indtænkes i udmøntning af anbefalingen
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal laves aftaler om samarbejdet mellem retspsykiatri i Middefart og det kommende afsnit i Esbjerg	5- Kapacitet og organisering	Der er i planen lavet en tilføjelse til anbefaling 29: "Det retspsykiatriske afsnit i Esbjerg indgår et formaliseret samarbejde med Retspsykiatriske afdeling Middelfart, jf. specialeplanen"
FMU i Psykiatrien RSD	Der bør være fokus på belægningsprocenten i de enkelte afdelinger jf. succeskriteriet i høringsudkastet	5- Kapacitet og organisering	Det fremgår af succeskriterierne, at målet er en bedre sammenhæng mellem population og sengekapacitet og at belægningsprocenten i de enkelte afdelinger, følges.
FMU i Psykiatrien RSD	Der bør være fokus på udviklingen indenfor det ældrepsykiatriske område nu og fremover	5- Kapacitet og organisering	Pæciseringen er tilføjet afsnittet "Kapacitet og organisering"
FMU i Psykiatrien RSD	Arbejdet med at folde potentialerne i kapacitetsanalysen ud skal gerne konkretiseres, herunder skal drøfte hvilke konkrete muligheder der er for optimering.	5- Kapacitet og organisering	Optimeringsmulighederne vil blive konkretiseret nærmere ifm. udmøntning af anbefalingen.
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal nærmere afklares, hvad det betyder for patienterne i Billund kommune, at de fremover hører til Vejle afdelingen fremfor Esbjerg afdelingen.	5- Kapacitet og organisering	Det er vigtigt med information af patienterne og god overdragelse af igangværende forløb. Erfaringer fra flytning af patienter fra Nordfyns kommune i 2018, inddrages. I psykiatriplanen er tilføjet at psykiatrisygehuset indgår i en dialog med Billund Kommune om konsekvenserne af justeringen.
FMU i Psykiatrien RSD	Det foreslås at præcisere at tydelige karriereveje bør gælde for alle medarbejdergrupper i psykiatrien, ligesom der for flere faggrupper end de nævnte er behov for en særlig rekrutteringsindsats	6- Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er præciseret i anbefaling 38, at dette gælder alle medarbejdere i psykiatrien.
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal være fokus på at fastholde specialsygeplejerskerne i sengeafsnitene	6- Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Syddanmark er enige med FMU i at et højt kompetenceniveau i sengeafsnitene er centralt for at yde god behandling.
FMU i Psykiatrien RSD	Forsat fokus på kompetenceudvikling af f.eks. udkørende teams der behandler meget syge patienter	6- Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Syddanmark er enige i, at der i forbindelse med at personalet skal varetage nye opgaver, skal vurderes om personalet har de rette kompetencer.

FMU i Psykiatrien RSD	Der er et generelt behov for løbende kompetenceudvikling af alle faggrupper, også de der endnu ikke er specialiserede	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er nu præciseret at kompetenceudvikling omfatter alle faggrupper.
FMU i Psykiatrien RSD	Psykiatrien skal være en god arbejdsplads for alle medarbejdere uanset, hvor de befinder sig i deres arbejdsliv	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er centralt for fastholdelsen af medarbejdere at der er plads til medarbejdere i alle livsfasen
FMU i Psykiatrien RSD	Der skal være fokus på at fastholde eksisterende medarbejdere indenfor alle medarbejdergrupper og udbrede den specialviden der allerede er hos personalet i dag.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er centralt for fastholdelsen af medarbejdere, at der løbende er fokus på at gøre brug af personalets erhvervede specialkompetencer. I Psykiatriplanen er præciseret at muligheden for udnyttelse af erhvervede kompetencer gælder alle faggrupper.
FMU i Psykiatrien RSD	Der er i det fremadrettede implementeringsarbejde behov for en dialog og uddybning omkring hvad godt arbejdsmiljø betyder ude i afdelingerne	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er vigtigt med et godt arbejdsmiljø og at der kontinuerligt er fokus på at have en sund og sikker arbejdsplads.
FMU i Psykiatrien RSD	Det foreslås at bruge begrebet opgaveoverdragelse i stedet for opgaveledning.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Er blevet rettet.
FMU i Psykiatrien RSD	Psykiatriens FMU finder det positivt, at psykiatriplanen tager udgangspunkt i Region Syddanmarks pejlemærker og de 8 nationale mål for sundhedsområdet og psykiatrisygehusets udviklingsplan således, at der skabes sammenhæng mellem de nationale og regionale mål og indsatsen.	Generelt	Taget til efterretning
FMU i Psykiatrien RSD	Det vurderes, at fokus på recovery tankegangen er det rigtige afsæt for udviklingen af psykiatrien i et tæt samarbejde med alle omkring patienten.	Generelt	Region Syddanmark er glade for opbakningen til planens fokus på en recovery-orienteret praksis
FMU i Psykiatrien RSD	FMU bakker op om psykiatriplanens ambition om, at psykiatrien skal være kendetegnet ved et godt arbejdsmiljø og være sund og sikker arbejdsplads.	Generelt	Taget til efterretning
FMU i Psykiatrien RSD	Der anvendes forskellige termer, som f.eks. menneske, borger og patient i planen, det foreslås at bruge en mere ensartet sprogbrug.	Generelt	Det er vigtigt med en kontinuerlig dialog omkring terminologi i psykiatrien
FMU i Psykiatrien RSD	FMU finder det positivt, at planen tydeliggør, at indsatsen skal realiseres i takt med, at der kan findes finansiering således, at der er tid og ressourcer til implementering af de enkelte tiltag. Udfordringerne for og involveringen af klinikken er meget forskellige afhængige af, hvilken indsats der skal implementeres. FMU ønsker derfor at blive inddraget, når der skal prioriteres, hvilken rækkefølge indsatsen skal implementeres i.	Generelt	Der vil foregå en politisk prioritering af indsatserne. Der skal tages højde for, at psykiatrisygehuset kan rumme den konkrete udmøntningstakt af planen
FMU i Psykiatrien RSD	Kortet mangler en orange firkant, der angiver børne- og ungdomspsykiatrien i Vejle.	Generelt	Dette er blevet rettet.
FMU Sygehus Lillebælt	Under tematikken: "Patienter og pårørende" – etablering af Center for pårørendeinddragelse, vil vi gerne at der sikres en sammenhæng og samarbejde med de somatiske sygehuse, med henvisning til de erfaringer vi har med brugen af patient- og pårørenderåd.	1 - Patienter og pårørende	Center for pårørende inddragelser skal inddrage erfaringer bredt set fra både psykiatri og somatik. Efter planperioden evalueres indsatsen med henblik på at vurdere potentialet i at udbrede centerets erfaringer til de øvrige sygehuse.
FMU Sygehus Lillebælt	Under tematikken: "Lighed i sundhed" – savner vi den vinkel, der beskriver den psykiatriske patient, der bliver akut syg og henvender sig i den somatiske FAM. Samspelet mellem psykiatri og kommunernes tilbud samt praktiserende læger er fint beskrevet, men vi ønsker en tilsvarende beskrivelse af samspelet der er mellem FAM og PAM, når de henvender sig akut i somatikken.	2 - Lighed i sundhed	Det er centralt med et godt samarbejde på tværs af somatik og psykiatri, så patienterne får gavn af sygehusvæsenets samlede specialistfunktioner
FMU Sygehus Lillebælt	Under tematikken: "Sammenhæng og forebyggelse" – er der beskrevet, at man internt i psykiatrien skal være særligt opmærksom på gentagne akutte henvendelser – her vil vi gerne anbefale, at man også har fokus på de patienter, som har gentagne henvendelser i den somatiske FAM. Det kan ske ved, at man har ugentligt multidisciplinære møder (gerne virtuelt) mellem FAM og psykiatrien omkring patienter med dobbeltdiagnoser – patienter som ofte henvender sig i begge akutte områder.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Dette er en relevant problemstilling, og det er konkretiseret i planens anbefaling 14 at der senest ved 3 henvendelse skal ske en lægefaglig vurdering. I planperioden nedsættes en tværfaglig og tværsektoriel arbejdsgruppe der udarbejder forslag til en model, hvor forslaget fra Sygehus Lillebælt kan drøftes..
FMU Sygehus Lillebælt	At organiseringen i psykiatrien adskiller sig fra organiseringen i somatikken, hvilket kan give sniitlædefordringer. Et eksempel er, at Sygehus Lillebælt referer til flere psykiatriske områder. Det kan for afdelingerne på Kolding Sygehus kan give store problemer om back op i vaggunden fra psykiatrien: En psykiatrisk patient fra Vestfy – Sygehus Lillebælts optageområde – henvender sig i FAM i Kolding med somatisk sygdom, men hvor det viser sig, at der også er behov for akut psykiatrisk support – her referer vi så til Vejle Psykiatri, men de henviser til Middelfart, da patienten er fra Vestfy – men Middelfart kommer ikke til Kolding, da Sygehus Lillebælt i psykiatrien hører under Vejle Psykiatri.	5 - Kapacitet og organisering	FMU Sygehus Lillebælt påpeger en problemstilling, som bør håndteres i tæt fortløbende dialog i mellem de to sygehuse.
FMU Sygehus Lillebælt	Børne – og unge psykiatriens samspil med somatikken er ind mellem også udfordret af, at den er placeret henholdsvis i Åbenrå og Esbjerg. Når et ungt menneske henvender sig til Sygehus Lillebælt, og der er brug for akut psykiatrisk tilstedeværelse, er vi fysisk langt fra hinanden. Her kunne ønskes en præcisering af, hvordan udviklingen af dette samarbejde kunne forbedres, når vi fysisk er så langt fra hinanden	5 - Kapacitet og organisering	FMU Sygehus Lillebælt påpeger en problemstilling, som bør håndteres i tæt fortløbende dialog i mellem de to sygehuse.
FMU Sygehus Lillebælt	Vi kunne ønske en tydeligere beskrivelse af, hvordan somatik og psykiatri bedre kunne spille hinanden gode i samspelet, med de fysiske afstande der er mellem FAM og PAM. Dette vil også være relevant når der er behov for psykiatrisk bistand i en somatisk sengeafdeling – akut som planlagt.	5 - Kapacitet og organisering	Det er centralt med et godt samarbejde på tværs af somatik og psykiatri, så patienterne får gavn af sygehusvæsenets samlede specialistfunktioner. I anbefaling 10 lægges op til et intensiveret samarbejde mellem psykiatri, somatik m.fl.
FMU Sygehus Lillebælt	En sidste anbefaling under denne tematik. Vi ønsker et fokus på at videreudvikle samarbejdet i de etablerede demensklিনিকer mellem geronto psykiatri og geriatri. Dette bliver vigtigere, når vi ser på den demografiske udvikling og ikke mindst fremskrivningen af populationen med forventet demens.	5 - Kapacitet og organisering	Det indgår som del af planen, at den demografiske udvikling følges, da udviklingen kan medføre et pres på demensklinikkerne.
FMU Sygehus Lillebælt	FMU synes overordnet, at er det en rigtig god psykiatriplan med 38 gode ideer til forbedringer for den gruppe borgerer som er beskrevet gennem gode og velvalgte tematikker. Vi vil gerne fremhæve målet med, at skulle skabe et tættere samspil om forebyggelse og behandling af somatisk sygdom hos psykiatriske patienter med henblik på, at forlænge livet og givet dem en bedre livskvalitet	Generelt	Region Syddanmark er glad for opbakningen til planens overordnede sigte og planens anbefalinger.
FOA	I et velfærdssamfund bør alle have lige muligheder for samme levealder. Et godt samarbejde med både patient og pårørende finder vi også vigtigt, for psykiatriens indsats. Pårørende er som I skriver en vigtig ressource, der kender patienten og kan give jer viden, som patienten måske ikke husker, når de har psykiske sygdomme. Åbenhed om psykiske sygdomme er også et vigtigt emne. Hvem kan sætte fokus på dette? Kan det være Peers, altså tidligere patienter. De ved mere om udfordringerne med psykisk syge børn/voksne, så de kan bedre fortælle om det til andre. De kan være en slags rollemodeller og derfor er det også godt, at de både uddannes som Peers og bliver ansat på ordinære vilkår til opgaven. Vi er dog bekymrede, hvis der bliver ansat for mange Peers i stedet for uddannet personale.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glade for FOA's opbakning til planens øgere fokus på inddragelse af patienter og pårørende, herunder uddannelsen af flere peers. Med hensyn til bekymringen for at peers kommer til at erstatte uddannet personale er det vigtigt at være opmærksom på, at peers inddrages som supplerende til faguddannet personale.

FOA	I skriver også, at alle patienter skal, hvor det er fagligt relevant, have mulighed for digital kontakt til psykiatrien. Det er vigtigt, at det er helt afklaret om patienten kan klare sig digitalt, for ellers kan det måske betyde mere behandling senere, hvis patienten ikke, er så selvhjulpne på den digitale platform.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er enig i, at det er væsentligt at vi ikke taber de mennesker der ikke er fortlroige med en øget digital kontakt og at vi også har fokus på de patienter der ikke kan klare sig digitalt. Regionsrådets digitaliseringsstrategi sætter dog også fokus på at understøtte patienter med nødvendige digitale kompetencer og der er afsat midler i budget 2020.
FOA	Kompetenceudvikling af læger, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter, som også har et særligt ansvar overfor patienternes somatiske lidelser opdages/behandles enten i eget regi eller hos en anden instans. Det er vigtigt med uddannelse/efteruddannelse indenfor de somatiske sygdomme, så patienternes samlede udfordringer/sygdomme er i fokus. Den motiverende samtale og samarbejde med andre instanser er også et godt fokuspunkt. Vi kan dog være bekymret for om alle disse opgaver, kan udføres indenfor de eksisterende rammer. Vi mener at uddannelse/efteruddannelse kan betale sig og der findes også kompetence fonde, hvor man kan forsøge at søge midler til efteruddannelse.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	I afsnittet "Fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling" er tilføjet at kompetenceudvikling er vigtig for alle faggrupper i psykiatrien, og skal løbende indgå i den ledelsesmæssige prioritering. Endvidere er det tydeliggjort i planen at regionsrådet løbende har fokus på at prioritere kompetenceudvikling, senest i budget 2020
FOA	En af de centrale milepæle er, at andelen af bæltefiksering skal reduceres. I har brugt kompetenceudvikling for at nedbringe bæltefiksering og "SafeWards, samt "Trauma Informed Care" og de fysiske rammer, hvor personaler er tættere på borgerne" Front office" er godt, når det nedbringer antallet af bæltefikseringer. Målet må være, at ingen skal bæltefikseres i Region Syddanmark. Det kræver også flere ressourcer, så der er tid til at få relationer med borgerne.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Der arbejdes kontinuerligt med at forebygge og reducere tvang. Anvendelsen af tvang følger psykiatriloven samt de regionale og nationale mål for nedbringelse af tvang.
FOA	I vil beskrive mere tydelige karriereveje i psykiatrien og det er godt, når I har fokus på alle faggrupper. Alle nyhvervede kompetencer bør udnyttes bedst muligt. Kompetenceudvikling, opgaveflytning, kompetenceglidning er en opgave, som vi gerne vil inddrages i, som FOA-afdelinger, men også Med-udvalgene kan spille en rolle i denne opgave.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er nu præciseret at kompetenceudvikling og tydelig karriereveje omfatter alle faggrupper.
Fælles MED-Udvalg på Socialområdet (RSD)	FMU har på møde den 29. august 2019 behandlet punktet og bakker op om Psykiatriplanen, som indeholder fine intentioner og visioner. Særligt anerkender FMU, at Lighed i Sundhed er sat på dagsordenen i Psykiatriplanen. Lighed i Sundhed er også et opmærksomhedspunkt på Socialområdet, idet socialrådets borgere, ligesom Psykiatriens patienter, også har øget risiko for at opleve ulighed i sundhed, med de risici, der kan følge heraf. FMU anerkender ligeledes intentionen om, at man patienterne følges længere gennem deres forløb og ikke slippe i utide.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark finder det positivt at FMU på Socialområdet støtter op om indsatserne for lighed i sundhed.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er enige i, at uddannelse af peers er en god ide. Kommunerne kan se mange perspektiver i peers, som går på tværs og vejleder patienter i forbindelse med ind- og udskrivning og på denne måde støtter borgerne. Der er klare samarbejdsfordele på dette område mellem region og kommuner. Det fremgår dog ikke tydeligt, hvordan kommunerne inddrages som samarbejdspartner under første anbefaling, herunder hvorledes kommunerne inddrages i forhold til indholdet af uddannelsen. Da det muligvis vil kræve ressourcer for kommunerne at indgå i dette samarbejde, er det væsentligt, at det fremgår tydeligt, hvordan kommunerne inddrages som samarbejdspartner.	1 - Patienter og pårørende	Den konkrete udmøntning af anbefalingerne i planen - herunder anbefaling omkring peers - sker efter den politiske godkendelse af planen. Her vil en række af anbefalingerne kræve realisering i tæt samarbejde med kommuner og andre, hvor det konkrete indhold udformes.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne finder det yderst positivt, at antallet af patientstyrede pladser øges og permanentliggeres. Det vil være betydningsfuldt med flere patientstyrede indlæggelses muligheder, som også vil være befordrende for det pædagogiske og motiverende samarbejde mellem patient/borger som til stadighed finder sted i socialpsykiatrien og i den primære sektor. Man har dog i kommunerne erfaringer med, at det primært er ressourcestærke patientgrupper, som profilerer af patient-empowerment. Kommunerne gør derfor opmærksom på, at sårbare patienter i psykiatrien med samtidig misbrug og/eller sociale problemer derfor risikerer at blive tabt ved anvendelse af denne tilgang til den sårbare patientgruppe.	1 - Patienter og pårørende	I de lokale patient- og pårørenderåd skal det løbende drøftes, hvordan ordningen fungerer, herunder hvilke patienter der har gavn af anbefalinger. Det præciseres i anbefalinger
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne finder, at det er god ide at udvikle og udbrede digital kontakt med psykiatrien. Det er nævnt, at der er brug for en videreudvikling af regionens digitale systemer. Set fra kommunal vinkel er det nødvendigt, at udviklingen sker med øje for snitflader og samarbejde med kommunerne med henblik på at sikre, at udstyr og forbindelser kan interageres.	1 - Patienter og pårørende	Den konkrete anbefaling læner sig op ad Region Syddanmarks Digitaliseringsstrategi. Der er stor opmærksomhed på snitflader til kommunerne på dette område.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Flere meningsfulde aktiviteter under indlæggelse ses som en god ide. Det er kommunes anbefaling, at der bør være et fokus på at målrettede aktiviteterne, så de kan føres videre efter indlæggelse. Foruden de fysiske aktiviteter bør der ligeledes være aktiviteter, som sigter mod job og uddannelse. Eksempelvis med fokus på at forbedre eller vedligeholder kompetencer. Meningsfulde aktiviteter bidrager med at bevare ADL kompetencer og ligger godt i tråd med den måde kommunerne arbejder på. En del af aktiviteterne kunne lægges i civilsamfundet. På den måde bliver overgangen til hverdagen efter udskrivelsen ikke for stor.	1 - Patienter og pårørende	Det kan have relevans for den konkrete udmøntning og tilrettelæggelse af anbefalinger. Men, det er også vigtigt at have øje for, at patienterne også efterspørger "alm aktivitetstilbud" - og som en del af deres faktiske behov. Mht aktiviteter der sigter mod job og uddannelse vil det være relevant at samarbejde med kommunerne herom. Det konkrete indhold vil udformes når anbefalingerne udmøntes- Anbefalingerne præciseres jf. dette og ande høringsvar.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	I forbindelse med anbefalingen systematisk undervisning af personale i god kommunikation med patienterne er det for kommunerne væsentligt, at der imellem region og kommuner er et fælles sprog, da dette er en væsentlig faktor for det tværsektorielle samarbejde og for patienterne.	1 - Patienter og pårørende	Et fælles sprog understøttes af og udvikles i sammenhæng med de mange tværgående initiativer i planen og i øvrigt.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er enige i vigtigheden af oprettelsen af et center for inddragelse af pårørende, da dette vil skabe en bedre dialog mellem psykiatrien og de pårørende.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for at kommunerne er enige i anbefalinger om etablering af center for pårørende inddragelse.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne vil gerne gøre opmærksom på, at pårørende også er unge under 18 med forældre, som er ramt af psykisk sygdom, hvilket ikke fremgår tydeligt af planen.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er enig i dette, og har derfor præciseret anbefaling 8 ift særlig opmærksomhed på børn med psykisk syge forældre.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Selvom det flere steder er adresseret, kunne kommunerne ønske sig et mere gennemgående fokus på borgere med både misbrug og en psykiatrisk lidelse, i psykiatriplanen. Dette skal ses i lyset af, at vi ved, at det er en meget sårbar gruppe af borgere, der ofte er svingdørspatienter i behandlingspsykiatrien.	2- Lighed i sundhed	Det er vurderingen, at indsatsen overfor borgere med psykiske lidelser og misbrug er tilstrækkeligt nævnt i planen. Herunder indgår en styrket indsats rettet mod denne gruppe borgere i anbefaling 20.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne finder det positivt, at regionen med psykiatriplanen ønsker at mindske ulighed i sundhed. Fokus på somatiske sygdomme og aftale med praktiserende læger om årlige somatiske helbredsundersøgelser og medicinhåndtering er yderst positivt. Kommunerne anbefaler, at det tydeliggøres, at direkte henvisning af patienter til rygestopkurser i kommunerne sker via Very Brief Advice -metoden, som også er udbredt på det somatiske område.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glad for kommunernes opbakning til planens adressering af ulighed i sundhed. Med hensyn til tilbud/henvisning af patienter til rygestopkurser er vi også enige i vigtigheden af dette. Psykiatrisyggehuset har igangværende initiativer i forhold til rygestop.

Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er enige i, at ansættelsen af forløbskoordinatorer har haft en positiv indflydelse på at skabe sammenhæng i arbejdet for de udsatte borgere med dobbelte udfordringer og diagnoser. Det er kommunernes opfattelse, at det i høj grad er samarbejdspersoner, der gør en forskel og bygger bro til kommunerne. Derfor ser vi positivt på, at regionen ikke ændre på dette.	2- Lighed i sundhed	Taget til efterretning.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Regionen foreslår at understøtte, at almen praksis sammen med regionen og kommunerne afsøger muligheder for at styrke den sundhedsfaglige rådgivning og sammenhængende behandling også på de kommunale botilbud og for patienter i eget hjem, der modtager støtte efter serviceloven. Kommunerne finder, at det er en god idé, men at der skal fokus på og dialog om eventuelle økonomiske konsekvenser. Kommunerne opfordrer igen på denne baggrund til, at Model til vurdering af opgaveflytning (jf. Sundhedsaftale 2015-2018) anvendes ved eventuelle opgaver, der flyttes fra region til kommuner på sundhedsområdet.	2- Lighed i sundhed	Psykiatrien har generelt fokus på godt samarbejde, men kommentarerne vedkommer primært den primære sektor. Herudover indgår det i anbefaling 11, at psykiatriske patienter tilbydes en årlig somatisk helbredsundersøgelse i almen praksis.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Der er i kommunerne gode erfaringer med at anvende frivillige peers som brobyggere til bl.a. almen praksis. Det kan fremhæves, at frivillige peers ligeledes kan inddrages i forbindelse med anbefaling 11.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark opruster med denne plan netop anvendelsen af peers og er opmærksomme på forslaget.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Der gøres opmærksom på at tastefejl under anbefaling 12, hvor der står 2019-2010. Mon ikke der menes 2019-2020.	2- Lighed i sundhed	taget til efterretning
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er enige i, at det er vigtigt, at lærernes kompetencer i forhold til at kunne spotte elever med behov for særlig opmærksomhed styrkes, og at undervisningen af lærerne, om mental trivsel blandt unge, i grundskolens ældste klasser derved videreføres for at sikre den bedst mulige overgang fra grundskolen til voksenlivet. Kommunerne anbefaler dog, at man arbejder henimod samme kompetenceudvikling af lærerne, som underviser de lavere klassetrin i grundskolen. Lærerne vil derved besidde de rette redskaber til at kunne registrere og håndtere tegn på mental mistrivsel hos de yngste elever på et tidligere tidspunkt og kan derfor igangsætte den bedst mulige indsats, når barnets mentale mistrivsel opstår i en tidligere alder.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark er enige i dette og har præciseret anbefaling 13 i planen således, at også de lavere klassetrin inkluderes
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Det er vigtig viden, der har vist sig i analysen og gennemgangen af sager om borgere med misbrug, psykiatri og kriminel adfærd, at de ikke er tilstrækkeligt psykiatrisk behandlet. Det er en analyse, som man i praksis i kommunerne længe har haft en antagelse om, men som ikke har været tilstrækkeligt dokumenteret. Kommunerne indgår gerne i et samarbejde om at se på fælles indsatser i forhold til at sikre, at disse borgere kommer til behandling, og vi kan i endnu højere grad bidrage til motivering til behandling.	3- Sammenhæng og forebyggelse	I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug. Derudover er der en række anbefalinger i planen og allerede igangsatte aktiviteter i psykiatrien, der understøtter indsatsen over for denne målgruppe.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Selv om Psykiatriplanen primært beskriver den regionale indsats vedrørende udvidelse af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner, så er det uklart, hvordan dette skal honoreres i kommunen. Der er fra kommunerne en forventning om, at flere udskrivningsaftaler medfører mere arbejde til kommunerne. Derfor er der en bekymring for, at kommunerne ikke involveres i, det praktiske arbejde om, hvordan dette kommer til at foregå. Kommunerne savner derfor en dialog omkring muligheden for konkrete aftaler og forventningsafstemning mellem regionen og kommunerne.	3- Sammenhæng og forebyggelse	De aftalemæssige rammer er angivet i eksisterende lovgivning. De løbende udfordringer bør drøftes lokalt i de enkelte samordningsfora, hvis der opstår tvivsspørgsmål.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Såvel forebyggelse som sammenhæng er vigtige faktorer, hvis vi i fællesskab skal lykkes. Kommunerne finder det positivt, at regionen vil arbejde med de udfordringer, der er med behandlingen af svær psykisk sygdom og samtidig kriminel adfærd. Det er borgere, som også kommunerne kender og meget gerne vil samarbejde om. Der er fra kommunal side støtte til, at vi i fællesskab forsøger at tænke nye tanker, og kommunerne er åbne for nye organisationsformer og eventuelle fælles ansættelser og fælles drift. Kommunerne anbefaler eksempelvis, at man styrker samarbejdet mellem de psykiatriske sygehuse og de kommunale arbejdsmarkedsområder. Her vil samarbejdet med den decentrale lokalpsykiatri blive et godt udgangspunkt for en bedre sammenhængskraft mellem psykiatrien og kommunen.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er meget positivt at kommuners ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med regionens
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er enige med regionen i, at Satspulje projekterne skal evalueres, og det på baggrund af evalueringerne skal drøftes, hvorvidt de skal videreføres efter projektperioden og i hvilken form. Derudover er der ligeledes behov for en afklaring og synliggørelse af de kommunale ressourcetræk, som det vil medføre at permanentgøre Satspulje projekter.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Planen er nu justeret således, at det nu fremgår, at der udføres en evaluering og afklaring af mulig videreførelse sammen med kommunerne.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Regionen ønsker at nedsætte en tværsektoriel og tværfaglig arbejdsgruppe, der skal udarbejde forslag til, hvordan udelivelser fra aftaler kan reduceres mest muligt. Kommunerne imødeser et sådant samarbejde med en positiv indstilling, idet det i disse drøftelser vil være relevant at drøfte gensidig understøttelse mellem sektorer ved udelivelser i de kommunale indsatser – f.eks. i jobcenter og misbrugsbehandling.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er meget positivt at kommuners ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med regionens
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Der bør fremgå tydeligere, at kommunerne, ligesom almen praksis, skal tænkes ind i behandlingsplanen for den enkelte patient, så de kommunale tilbud, der er til rådighed, ligeledes inddrages i behandlingsplanen. På den måde kan relevante kommunale medarbejdere ved behov tidligere inddrages i borgernes forløb, og man kan derved skabe bedre sammenhæng og et tættere samarbejde på tværs af regionen, almen praksis og kommunerne.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark er meget enig i, at kommune og almen praksis er en helt central samarbejdspar. Samarbejdet med kommunerne understøttes af flere af planens anbefalinger.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Det er positivt, at man fra regionens side vil stille specialistrådgivning til rådighed. Det er der et ønske om at gøre brug af i kommunen.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Anbefaling 19 er præciseret, så den også omhandler rådgivning til kommunen.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Det vurderes at være en god ide at bygge videre på de erfaringer, som skabes gennem projektet Sammen om Psykiatri og andre erfaringer og undersøgelser for at understøtte de mest sårbare borgere. Der kan f.eks. arbejdes med fælles drift af specifikke løsninger, fælles ansættelser eller lignende, som kan løfte borgernes psykiske og fysiske sundhed.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er meget positivt at kommuners ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med regionens

Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne er generelt enige i regionens betragtninger om, at det er vigtigt at sætte fokus på sammenhæng og forebyggelse for borgere med psykiatiske sygdomme. Kommunerne er dog bekymrede for de økonomiske aspekter af at videreføre alle de oplyste projekter uden en nærmere analyse af konsekvenserne heraf. Desuden er det kommunernes vurdering, at det vil sende et stærkere signal til borgerne i Syddanmark, at regionen og kommunerne inden individuelle udmeldinger om projekternes videreførelse er enige om, hvilke projekter der skal videreføres. Beslutningerne om videreførelse af konkrete projekter skal bero på evalueringer af projekternes værdi for borgerne, den faglige kvalitet og tage hensyn til den bedst mulige anvendelse af de tværsektorielle midler.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er præciseret i afsnittet "Sammenhæng og forebyggelse" at de dele af psykiatriplanen, der forudsætter tværsektorielt samarbejde håndteres og aftales i de formaliserede samarbejdsfora (DAK, PSOF mv.)
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Det er vigtigt, at regionen vil sætte ekstra fokus på at give borgerne den bedste behandling og ønsker at udvikle og forske.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er positivt, at kommunerne er enige i, at forskning og udvikling vigtig
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne ser frem til, at mennesker med spiseforstyrrelser behandles i mere egnede rammer. Spiseforstyrrelser kræver en høj grad af specialisering både på det psykiatiske område og det somatiske område. Dette kalder på koordinering og sammenhæng og faglig udvikling af området. Kommunerne opfordrer til, at den terapeutiske del af behandlingen vægtes endnu højere end i dag.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er positivt, at kommunerne er enige i værdien af et styrket samarbejde på spiseforstyrrelsesområdet.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Mental mistrivsel blandt børn og unge er et stort problem og et problem, som også fylder meget i kommunerne. Kommunerne hilser derfor regionens forslag om at forske i direkte årsagssammenhæng mellem risikofaktorer og mental mistrivsel velkomment. Kommunerne anbefaler dog i den forbindelse, at der også sættes fokus på, hvad der sker nationalt på dette område, så der sikres sammenhæng mellem regionale og nationale initiativer.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er positivt at kommunernes ønsker og ambitioner, flygter med regionens
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne hilser udviklingen af nye telepsykiatiske og velfærdsteknologiske løsninger velkomne, men bemærker, at det ved udvikling af disse er vigtigt at have teknologiske løsninger, der tager hensyn til anvendelse efter udskrivelse, hvis det er nødvendigt, og som kan fungere i overensstemmelse med kommunernes muligheder på området.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er positivt at kommunerne hilser udviklingen af nye telepsykiatiske og velfærdsteknologiske løsninger velkomne.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne har ingen interesse i, at borgere er indlagt længere end nødvendigt, og er derfor enige i at færdigbehandlede ikke skal være indlagt. Der kan dog være forskel på, hvornår Psykiatrien definerer borgene som færdigbehandlede, og hvordan kommunerne oplever borgerne. Ofte opleves det, at borgere, som udskrives som færdigbehandlede, stadigvæk ses som meget vanskelige at rumme i de botilbud, de kommer fra. Kommunerne opfordrer til en drøftelse af definitionen færdigbehandlet på tværs af sektorer, således at samarbejdet mellem sektorerne styrkes i overgangen for borgeren.	5 - Kapacitet og organisering	Det er vigtigt med et godt samarbejde omkring færdigbehandlede patienter. Evt problemstillinger bør løbende bringes op i relevante samarbejdsfora
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Opjusteringen af retspsykiatiske pladser anerkendes af kommunerne som en nødvendighed, idet denne borgergruppe desværre er i vækst.	5 - Kapacitet og organisering	Region Syddanmark er meget positive overfor at kommunernes ønsker flygter med regionens.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Initiativet om at skabe 50 ekstra sengepladser hilses velkommen.	5 - Kapacitet og organisering	Det korrekte antal ekstra sengepladser der tilvejebringes er ca. 28 - idet nogle af de nævnte sengepladser er en konvertering af eksisterende til hhv. spiseforstyrrelsesafsnit og det retspsykiatiske afsnit
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Det bifaldes, at der ses på behovet og mulighederne for en yderligere styrkelse af det nære sundhedsvæsen gennem evt. flere satellitfunktioner. Der kan med fordel tænkes i fælles lokaler i kommunen. Dette vil øge tilgængeligheden til behandling, ligesom fagprofessionelle på tværs af sektorer vil få bedre mulighed for videndeling, koordinering og samarbejde på tværs. Der skal her dog vurderes på ressourcebehovet for de deltagende kommuner.	5 - Kapacitet og organisering	Det er positivt, at kommunerne bakker op om initiativet.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Den kommunale socialpsykiatri har i stor grad samme udfordringer med at rekruttere SSA og sygeplejersker til socialpsykiatrien. Det kunne være spændende, hvis Psykiatrien inviterer kommunerne ind i det strategiske partnerskab, så der i stedet for konkurrence om medarbejderne opstår et samarbejde om rekruttering.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp. udvikling	Kommunerne vil blive inviteret med i dialogen, hvilket nu fremgår af anbefaling 35.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne finder det positivt, at der sættes fokus på den recoverybaserede indsats. Da kommunerne i stor grad arbejder recoverybaseret, vil det være med til at fremme samarbejdet mellem sektorerne til gavn for borgerne.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp. udvikling	Det er meget positivt at kommunernes ønsker og ambitioner i så høj grad flygter med regionens
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Psykiatriplanen afspejler, at patienter og pårørende har været inddraget i processen for udarbejdelse af planen, hvilket kommunerne finder positivt. Psykiatriplanen understøtter Sundhedsaftalens visioner om at samarbejde om forebyggelse, bedre overgange og fokus på at øge sammenhængene til uddannelses- og arbejdsmarkedsområderne. Dog opfordrer kommunerne til, at sammenhængene mellem Sundhedsaftalen og psykiatriplanen fremhæves yderligere i psykiatriplanen, så det fremgår tydeligere, hvordan de to understøtter hinanden. Det anderkendes også, at beskrivelsen favner bredt og har fokus på både borgere, pårørende, faglighed samt organisatoriske tiltag.	Generelt	Planen fremhæver at Sundhedsaftalen udgør den overordnede ramme for det tværsektorielle samarbejde.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Kommunerne anerkender ligeledes, at det af psykiatriplanen fremgår, at borgere med psykisk sygdom behandles som ligeværdige partnere med indflydelse på egen behandling, og at borgerne tilbydes en sammenhængende, tilstrækkelig og rettidig indsats af høj faglig kvalitet.	Generelt	Region Syddanmark er glad for de syddanske kommuners opbakning.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	38 anbefalinger er dog mange anbefalinger, når der som beskrevet er tale om fokusområder, og det stiller store krav til fortsat fokus på inddragende processer i forhold til, at alle anbefalinger kan opnå den nødvendige opmærksomhed, så det brede fokus ikke kommer til at stå i vejen for at sikre opnåelse af succeskriterierne. Det er derfor uklart for kommunerne, hvad der i planen er vigtigt, og der er derfor behov for en tydeligere prioritering af indsatserne i planen. En prioritering af anbefalinger kan med fordel have blik for prioriteringerne i Sundhedsaftale 2019-2023.	Generelt	En konkret implementeringsplan med prioritering af indsatserne vil blive udarbejdet primo 2020.

Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Derudover er der mange anbefalinger, der vedrører kommunerne og kræver kommunal involvering. Kommunerne er opmærksomme på, at mange af anbefalingerne indbefatter kommunal medfinansiering, og har derfor en forventning om, at de anbefalinger og tiltag, der er tværsektorielle, løses og prioriteres i fællesskab med kommunerne og andre berørte parter. Kommunerne savner i denne forbindelse effektvurderinger og vurdering af potentialet for anbefalingerne i et langsigtet perspektiv. Dette er særligt henset til, at anbefalingerne vil medføre øgede økonomiske udgifter, også for kommunerne, hvilket kræver besparelser på andre områder. Kommunerne opfordrer til, at Model til vurdering af opgaveflytning (jf. Sundhedsaftale 2015-2018) anvendes ved eventuelle opgaver, der flyttes fra region til kommuner på sundhedsområdet. På den måde sikres det, at der indgår grundige beregninger af de økonomiske konsekvenser for den kommunale økonomi.	Generelt	Hvor det er relevant vil den konkrete udmøntning af anbefalingerne pågå i dialog med relevante parter.
Fælleskommunalt Sundhedssekretariat på vegne af de 22 syddanske kommuner	Derudover har Regeringen i forbindelse med økonomiaftalerne for 2020 løftet sløret for en kommende 10-års plan for psykiatrien, ligesom der er nye tanker om de særlige pladser i psykiatrien. Man savner i kommunerne et indblik i, hvordan Psykiatriplan 2020-2024 harmonerer med disse overordnede politiske planer.	Generelt	Psykiatriplanen vil blive suppleret med yderligere nationale initiativer i planperioden, hvilket fremgår på side 7.
Galebevægelsen i Region Syddanmark	I pkt. 25 nævnes et beløb på 1 mio. kr., der er tiltænkt opklaring af årsager til mental mistrivsel. En forsigtig men god begyndelse afhængig af hvem, der skal belønnes og for hvad. Det synes mest interessant, at kulturelle aktører uden for det psykiatriske uvaesen, altså civilsamfundet, får særlig mulighed for at bidrage med journalistisk dokumentation og almindeligt forståelige beretninger fra den virkelighed, som de problemramte eller potentielt problemramte oplever.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det afsatte beløb er til yderligere analyse og forskningsaktiviteter inden for området. Det nærmere indhold skal afklares. Bevægelsens ideer videregives.
Galebevægelsen i Region Syddanmark	Erfaringsmæssigt kan psykiatrisystemet have afvigende opfattelser af virkeligheden, hvilket svækker mulighed og evne til selvkontrol og selvudvikling. Desuden har psykiatrien traditionelt opfattet sig som reparatør og har kun i begrænset omfang leveret forslag og argumenter til politisk forbedring af samfundskulturen med henblik på optimering af mental trivsel.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Der er i psykiatriplanen fokus på inddragelse af patienterne gennem en recovery-orienteret tilgang.
Galebevægelsen i Region Syddanmark	Så er forslaget om i almindelighed at anvende ordet "Døgngpladser" i stedet for det sygeliggørende "Sengepladser" fortsat aktuelt	5 - Kapacitet og organisering	Det er vigtigt med en kontinuerlig dialog omkring terminologi i psykiatrien, så patienterne føler sig mindst mulig stigmatiseret. Ordet "sengepladser" erstattes med "døgngpladser" i psykiatriplanen.
HK Kommunal Sydjylland	Anbefaling nr. 6: Lægesekretærerne kan overtage administrative opgaver fra behandler- og plejepersonale, så der frigøres ressourcer til flere aktiviteter.	1 - Patienter og pårørende	Det indgår som en del af planen, at se på muligheder for opgaveoverdragelse, herunder også administrative opgaver
HK Kommunal Sydjylland	Sammenhæng og forebyggelse side 16, 2. afsnit: Allerede i dag udføres dette arbejde af socialrådgivere og lægesekretærer, og vi anbefaler, at flere lignende opgaver glider til lægesekretærgruppen.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Det er positivt at HK vil bidrage. Opgaverne skal tilrettelægges så der sikres den bedst mulig brug af de forskellige faggruppers kompetencer.
HK Kommunal Sydjylland	Anbefaling nr. 15: Det er oftest lægesekretærerne, der modtager afbud eller skal booke nye tider ved udeblivelser. I lokalpsykiatrien i Middelfart har lægesekretærerne selv igangsat et projekt, hvor de sender sms beskeder til patienterne, hvilket har ført til markant færre udeblivelser.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Det er positivt med HK's interesse i at forebygge udeblivelser. I planperioden nedsættes en tværfaglig og tværsektoriel arbejdsgruppe, der skal udarbejde forslag til hvordan gentagne udeblivelser kan forebygges jf. anbefaling 14
HK Kommunal Sydjylland	Lægesekretærerne står bag alle data og udtræk der nævnes. Der opfordres til også at tænke lægesekretærerne ind i tværfaglige og tværsektorielle samarbejdsmodeller. I psykiatrien i Middelfart indgår lægesekretærerne blandt andet i ?sprintteams?, der er små hurtigt arbejdende grupper.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. I forbindelse med udmøntning af nye anbefalinger vurderes løbende, hvilke faglige kompetencer der er behov for.
HK Kommunal Sydjylland	Anbefaling nr. 23: Det er vigtigt at tænke lægesekretærgruppen ind som administrativt ressource. En af de fremtidige lægesekretærprofiler peger netop på kompetenceudvikling i retning af forskning.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. I forbindelse med udmøntning af nye anbefalinger vurderes løbende, hvilke faglige kompetencer der er behov for.
HK Kommunal Sydjylland	Tilbage i 2017 blev der lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt overlæger, og resultatet viser, at overlægerne selv oplever en stigning i administrativt arbejde uanset om de er ledende, specialeansvarlige eller almindelige overlæger. Andelen af arbejdstid til administrativt arbejde ligger mellem 13 og 52 %. DSR har allerede tilbage i 2016 gjort opmærksom på, at en større og større del af deres arbejdstid anvendes på dokumentation. Med baggrund i de knappe ressourcer blandt de 2 ovennævnte faggrupper ønsker vi at henlede opmærksomheden på opgaveglidning ? også set i lyset af LEON-princippet. Som et eksempel har HK Kommunal med baggrund i spørgeskemaundersøgelsen blandt overlæger beregnet, at 5 % mindre tidsforbrug på administrativt arbejde vil frigøre 300 fuldtidsstillinger på landsplan. DL, som er lægesekretærernes landsforening under HK Kommunal, har udarbejdet 5 lægesekretærprofiler, som vil understøtte fremtidens sundhedsvæsen og sikre frigivelse af ressourcer til behandler- og plejegrupperne. Med den rette kompetenceudvikling af lægesekretærgruppen vil gruppen som helhed kunne bidrage kompetent i forhold til ny psykiatriplan.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er positivt at HK vil bidrage. Opgaverne skal tilrettelægges så der sikres den bedst mulig brug af de forskellige faggruppers kompetencer.
HK Kommunal Sydjylland	Vi vil gerne henlede opmærksomheden på lægesekretærgruppen, som i udkastet ikke er nævnt.	Generelt	Psykiatrien er et tværfagligt speciale, med behov for alle faggrupper, herunder lægesekretærer
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Systematisk undervisning af personale i god kommunikation med patienter: anses for at være meget vigtig at få iværksat, da der er behov for at understøtte personalet med kompetenceudvikling og værktøjer til at styrke en god kommunikation mellem patienter og sundhedsprofessionelle.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for Hovedudvalgets opbakning til anbefaling nr 7 og henviser til budget 2020, hvor finansiering af anbefalinger indgår.
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 10) Kompetenceudvikling i psykiatrien - fokus på psykiatriske patienters somatiske behov: tidlig opsporing af somatiske lidelser er vigtig for at forebygge ulighed i sundhed. Endvidere kan kompetenceudvikling med fokus på patienters somatiske behov bidrage til at styrke samarbejdet mellem psykiatrien og somatikken	2 - Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glad for Hovedudvalgets opmærksomhed om dette og har også skærpet ordlyden i planen herom.
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 17) Specialistrådgivning til primærsektoren: det er vigtigt at styrke dette samarbejde til gavn for patienten.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Det er meget positivt at HU's ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med psykiatriplanens.
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 22) Fælles somatiske og psykiatriske senge til patienter med spiseforstyrrelse på Nyt OUH: det er et positivt tiltag og der skal være fokus på at dele viden og erfaringer med andre afdelinger og enheder for at styrke en tidlig opsporing af symptomer på spiseforstyrrelser og en tidlig indsats.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark finder forslaget om fokus på spredning positivt, og har tilføjet følgende i afsnit om de 39 anbefalinger: "I forbindelse med iværksættelse af de nye tiltag, vil der blive udarbejdet en plan for indsamling af data og erfaringer, ligesom spredning af erfaringer indtænkes."
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 28) Opjustering og reorganisering af sengekapaцитet ny retspsykiatri i Esbjerg, ekstra døgnafsnit i Vejle og særlige pladser flyttes fra Vejle til Odense: det er vigtigt at få iværksat dette forslag; specielt flytningen af de særlige pladser til Odense set i lyset af de erfaringer, der er gjort i forbindelse med opstarten i Vejle.	5 - Kapacitet og organisering	Regionen finder det positivt, at der er opbakning til planen om opjustering og reorganisering af sengekapaцитeten og der vil naturligvis blive bygget ovenpå erfaringerne med opstart af de særlige pladser i Vejle.
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 34) Strategisk partnerskab med faglige organisationer og relevante aktører om rekruttering: det er vigtigt at inddrage de faglige organisationer for at fremme rekrutteringsmuligheder og afdække hvilke tiltag, der kan/skal iværksættes.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	HU's input falder i tråd med anbefalingerne

Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 36) Iværksættelse af lederudviklingsforløb for afdelings- og funktionsledere: det er vigtigt løbende at sikre udvikling af alle ledelseslag for at lykkes med løsningen af kerneopgaven bedst muligt.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	HU's input falder i tråd med anbefalingen
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 37) Tydelige karriereveje og optimering af brug af specialviden: det er vigtigt, at personalets eksisterende og kommende kompetencer udnyttes bedst muligt til gavn for patienterne.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	HU's indspil falder i tråd med planens ambitioner
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Anbefaling 38) Styrkelse af den lægelige videreuddannelse: det er vigtigt løbende at styrke lægernes kompetencer inden for psykiatrien ligesom for andre faggrupper.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Det er et vigtig indspil. Den lægelige videreuddannelse har både fokus i budgetforlig 2020 og psykiatriplanen.
Hovedudvalget, Region Syddanmark	Hovedudvalgets formandskab konstaterer en bred opbakning til psykiatriplanen og tilslutter sig rosen fra FMU-erne til ambitionsniveauet og planens visioner for borgere, patienter og personale med tilknytning til psykiatriområdet. På vegne af hovedudvalget bakker formandskabet op om psykiatriplanen med følgende bemærkninger: Generelt er det vigtigt at sikre, at de nødvendige ressourcer er til rådighed for at kunne omsætte anbefalingerne i den ny psykiatriplan til praksis og derved skabe positive forandringer til gavn for patienter og medarbejdere.	Generelt	Som et naturligt led i processen med den politiske godkendelse af psykiatriplanen, indgår også allokering af ressourcer og prioritering af indsatserne. Der er allerede afsat 24 mio.kr. i budget 2020 til planens realisering sammen med 11 mio.kr. udmøntet fra budget 2019.
Kolding Kommune	Øget inddragelse af patienter og pårørende bl.a. via patientstyrede indlæggelser og etablering af Center for Pårørendeinddragelse.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for Kommunens opbakning til den øgede fokus på inddragelse af patienter og pårørende, herunder anbefalingen om etablering af Center for pårørende inddragelse
Kolding Kommune	Social- og Sundhedsudvalget finder at det vigtigste sigte er at mindske ulighed i sundhed og give psykisk syge flere og bedre leveår. De øvrige 5 virkemidler: recovery som grundlæggende tilgang, sammenhæng i tilbuddene, tilstrækkelig og rettidig indsats af høj kvalitet opfattes som nødvendige forudsætninger for at mindske uligheden i sundhed og for at understøtte det gode og hele liv til borgere / patienter med psykisk sygdom.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glad for Kommunens opbakning til adresseringen af ulighed i sundhed.
Kolding Kommune	Overvejelser om hjemmebesøg og årlige helbredsundersøgelser fra og med almen praksis – dette er tiltag, der betyder at vi som parter rykker tættere sammen om opgaven, hvilket findes endog meget positivt	2- Lighed i sundhed	Der indgår netop i planen en styrket indsats herom, jf. anbefaling 11.
Kolding Kommune	Kompetenceudvikling inden for psykiatrien for at øge fokus på de psykiatriske patienters somatiske sygdomme samt videreførelse af kompetenceløft for lærer i grundskolens ældste klasser om mental trivsel blandt unge – det kunne overvejes at brede dette ud til hele grundskoleområdet	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er positivt at Kolding Kommunes ambitioner ift. kompetenceudvikling flugter med regionens. Anbefaling 13 er udvidet således at ordningen også omfatter de lavere klassetrin
Kolding Kommune	Permanetgørelse af fremskudt funktion og fælles sparringsteams mellem region og kommuner på børneunge området,	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark finder det meget positivt at Kolding Kommune bakker op om fremskudt funktion.
Kolding Kommune	Social og sundhedsudvalget ser frem til at den styrkede indsats over for de sværeste psykisk syge med misbrug konkretiseres yderligere, da der er mange borgere i denne gruppe hvor vi kan se, at vi ikke er dygtige nok til at løfte indsatsen og hvor vi ved øget samarbejde og fokus på en fælles tilgang til disse borgere kan løse opgaverne bedre til gavn for borgerene	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark er enige i Koldings kommunes betragtninger. I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug.
Kolding Kommune	Social- og Sundhedsudvalget i Kolding Kommune finder at udkastet til ny psykiatriplan 2020 – 2024 for Region Syddanmark er ambitiøs og at der i Psykiatriplanen bliver adresseret konkrete og relevante udfordringer med for eksempel antallet af sengepladser og den nuværende organisering. Planen afspejler at Region Syddanmark sligter efter at give patienterne og deres pårørende et bedre behandlingsforløb fremadrettet. Psykiatriplanen afspejler at patienter og pårørende har været inddraget i processen for udarbejdelse af planen, hvilket Social- og Sundhedsudvalget i Kolding Kommune gerne vil kvittere positivt for da patienter og de pårørende er eksperterne i de levede liv. Psykiatriplanen understøtter Sundhedsaftalens visioner om Samarbejde om forebyggelse, bedre overgange og fokus på at øge sammenhængene til uddannelses- og arbejdsmarkedsområderne.	Generelt	Region Syddanmark er glad for Kolding Kommunes opbakning til planen og de temaer og anbefalinger planen adresserer.
Landsforeningen Autisme	Det er glædeligt at se, at samarbejdet med patienter og pårørende fortsat styrkes. Vi savner dog, at patient- og pårørendeorganisationer som f.eks. Landsforening Autisme og de lokale kredse involveres mere i planen. I forbindelse med pkt. 8. "Etablering af Center for Pårørendeinddragelse". Her kunne organisationer som vores være stemme for de mange, som ikke har overskuddet i hverdagen til at give den nødvendige feedback. Samtidig har vi indsigten til at give faglig sparring og forslag til handlinger. Inddragelse af patient- og pårørendeorganisationer bør således medtænkes som en bidragsyder til innovationen.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for Autisme foreningens opmærksomhed og opbakning til planen. I processen har Patient- og pårørendeorganisationer været tæt involveret. Region Syddanmark er glade for at foreningen vil støtte op om et kommende Center for pårørende inddragelse. Det er intentionen at centeret selvfølger inddrager og lytter til patientorganisationers erfaringer mv.
Landsforeningen Autisme	Landsforeningen Autisme oplever i stigende grad, at flere personer med autisme får berøring med psykiatrien. Det er en konsekvens af, at kommunerne ikke har de rette kompetencer og uddannelse til at varetage deres opgave, når det kommer til personer med autisme. Det er essentielt med et hovedfokus på forebyggelse, da flere personer med autisme i fremtiden undgår et længere og opslidende forløb i psykiatrien.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Psykiatrien understøtter generelt forebyggelse, og rådgivning ift. primærsektoren. I anbefaling 19 beskrives konkret mulighed for rådgivning fra psykiatri til kommune.
Landsforeningen Autisme	Selvom Region Syddanmark sammen med kommuner og praksis er påbegyndt implementeringen af "Samarbejdsaftale på børne- og ungeområdet" samt Sundhedsstyrelsens forløbsprogrammer for angst og depression, spiseforstyrrelser og ADHD, så undgår kommunerne deres nuværende forpligtelser. Landsforeningen Autisme anser, at de kommunale aktører ikke på nuværende tidspunkt, hverken har den rette uddannelse eller kompetencer til at varetage arbejdet hos personer med autisme. Derfor anbefaler vi en større udredning af kompetencerne mellem kommunerne i regionen og Region Syddanmark.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Den rejste problematik vedrører samarbejdet med kommunerne og Region Syddanmark opfordre til at tage problematikken op i de sammenhænge hvor parterne mødes
Landsforeningen Autisme	Der skal være en klar definition af, hvilke forpligtelser de forskellige aktører har i det tværsektorielle samarbejde. Det er derfor en nødvendighed, at der i Psykiatriplanen for 2020-2024 fremgår, hvad målsætningen er, og hvem der ansvaret for den forbyggende indsats. Sammenspillet mellem kommuner og regionen falder sammen, hvis bare én af aktører forsømmer deres forpligtelser.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark og de 22 kommuner laver konkrete og forpligtende aftaler i regi af Sundhedsaftalen. Bl.a. er der indgået "Samarbejdsaftale på børne- og ungeområdet", som aktuelt implementeres.
Lægeforeningen Syddanmark	Lægeforeningen Syddanmark tilslutter sig målsætningerne om i højere grad at inddrage patienter og pårørende i behandlingen og bakker op om de valgte indsatser.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for at at lægeforeningen bakker op om planens fokus på patienter og pårørende.

Lægeforeningen Syddanmark	I brev af den 20. juni 2019 har Lægeforeningen Syddanmark redegjort for sine generelle anbefalinger vedrørende lighed i sundhed set i relation til psykiatrien. På den baggrund ser Lægeforeningen Syddanmark med tilfredshed, at lighed i sundhed er et af temaerne i udkastet til psykiatriplanen. Desværre er målsætningerne for indsatserne vage og uklare efter Lægeforeningen Syddanmarks vurdering. Det samme gør sig gældende for indsatserne, og Lægeforeningen Syddanmark anbefaler kraftigt, at Region Syddanmark genovervejer, om det er muligt at tilføre Psykiatriplanen indsats, der for alvor kan bidrage til øget lighed i sundhed. Særligt vedrørende indsats 11 og indsats 12 opfordrer Lægeforeningen Syddanmark Region Syddanmark til dialog med PLO-Syddanmark om tilrette-læggelse og revidering af indsatserne i den endelige plan.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glade for lægeforeningen generelle opbakning til planens sigte, temaer og anbefalinger. I forhold til de nævnte anbefalinger er disse netop skærpet ift at de indgår i de drøftelser Region Syddanmark har med almen praksis.
Lægeforeningen Syddanmark	Lægeforeningen Syddanmark tilslutter sig indsatserne i forhold til tidlig opsporing og forebyggelse. Særligt indsatserne rettet mod børn og unge, hvor der er bevilliget ekstra driftsressourcer, er positive.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er meget positivt at Lægeforeningens ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med psykiatriplanens.
Lægeforeningen Syddanmark	Særligt vedrørende indsatserne 15, 17, 19 og 20 anbefaler Lægeforeningen Syddanmark, at Region Syddanmark øremærker varige driftsmidler til indsatserne. Lægeforeningen Syddanmark ser ikke mulighed for at realisere indsatserne uden at tilføre nye driftsmidler.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Det er i indledningen præciseret, hvorledes finansieringen af indsatserne sker.
Lægeforeningen Syddanmark	Som tidligere fremhævet i brev af den 16. juni 2019 opfordrer Lægeforeningen Syddanmark til, at Psykiatriplanen aktivt understøtter og bidrager til målsætningerne og intentionerne i "Tværsektorielle aftale på Børne- og unge-området i Region Syddanmark".	3- Sammenhæng og forebyggelse	Regionen er enig med Lægeforeningens synspunkt.
Lægeforeningen Syddanmark	Lægeforeningen Syddanmark tilslutter sig indsatserne vedrørende forskning, kvalitet og udvikling. Vi har tidligere peget på behovet, og vi er glade for, at det er taget med i planen. Lægeforeningen Syddanmark opfordrer til, at der for hver af de enkelte indsats laves en plan for, hvordan viden og kompetencer spredes og gøres tilgængelig for relevante aktører i sundhedsvæsenet i hele Region Syddanmark.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark finder forslaget om fokus på spredning positivt, og har tilføjet følgende i afsnit om de 39 anbefalinger: "I forbindelse med iværksættelse af de nye tiltag, vil der blive udarbejdet en plan for indsamling af data og erfaringer, ligesom spredning af erfaringer indtænkes."
Lægeforeningen Syddanmark	Lægeforeningen Syddanmark kan overordnet set tilslutte sig indsatserne og målsætningerne. Vi kan dog være usikre på, om den planlagte kapacitet i voksenpsykiatrien tager højde for den demografiske udvikling med flere ældre og den bekymrende udvikling med øget mistrivsel blandt børn og unge. Begge faktorer kan give behov for øget kapacitet i voksenpsykiatrien frem-over. Lægeforeningen Syddanmark anbefaler, at kapacitetsbehovet i voksenpsykiatrien kortlægges igen.	5 - Kapacitet og organisering	Det fremgår af planen at den demografiske udvikling løbende følges
Lægeforeningen Syddanmark	Derudover gentager vi vores anbefaling af, at mulighederne for at udvide kapaciteten i speciallægepraksis overvejes.	5 - Kapacitet og organisering	Anbefaling 33 er justeret således det fremgår af samarbejdet med praktiserende speciallæger og psykologer skal indgå i revideret koncept for ambulant psykiatri. Vurdering af kapacitetsbehov sker i regi af praksisplanen.
Lægeforeningen Syddanmark	Lægeforeningen Syddanmark konstaterer med tilfredshed at rekruttering, fastholdelse, medarbejdertrivsel og kompetenceudvikling har selvstændige indsatsområder og succeskriterier i Psykiatriplanen. Lægeforeningen Syddanmark er meget tilfredse med, at Psykiatriplanen lægger op til etablering af et partnerskab, som kan kortlægge manglen på læger i psykiatrien og bi-drage med forklaringer og forslag til løsninger. Bestyrelsen for Lægeforeningen Syddanmark bidrager gerne aktivt til oprettelsen af partnerskabet.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Syddanmark hilser Lægeforeningens interesse i partnerskabet velkommen.
Lægeforeningen Syddanmark	På den anden side betragter Lægeforeningen Syddanmark det som stærkt bekymrende, at Psykiatriplanen lægger op til, at de fleste indsats rettet mod fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling skal håndteres indenfor den eksisterende driftsmæssige ramme. Lægeforeningen Syddanmark opfordrer på det kraftigste til, at der bevilliges øremærkede ressourcer til kortlægning og udvikling, og at der efterfølgende afsættes varige driftsmidler, så problemerne med rekruttering, fastholdelse, trivsel og kompetenceudvikling elimineres permanent.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Der er i planen tydeliggjort hvor regionsrådet løbende prioriterer kompetenceudvikling senest i forbindelse med budget 2020. Herudover anses det for muligt at håndtere gennem prioritering indenfor de allerede afsatte midler.
Lægeforeningen Syddanmark	Overordnet set virker det stærkt bekymrende for Lægeforeningen Syddanmark, at 18 af de 38 udvalgte indsats skal udføres indenfor den eksisterende økonomiske ramme, og at Psykiatriplanens anbefalinger for 3 af de 38 indsats lægger op til, at de økonomiske konsekvenser afklares senere. Lægeforeningen Syddanmark anbefaler, at Region Syddanmark rettidigt tilfører tilstrækkelige ressourcer, så indsatserne kan gennemføres sammen-hængende med høj kvalitet.	Generelt	Som et naturligt led i processen med den politiske godkendelse af psykiatriplanen, indgår også allokering af ressourcer og prioritering af indsatserne, hvilket allerede er sket i relation til budget 2020. Der er i planen tydeliggjort hvor regionsrådet løbende prioriterer kompetenceudvikling senest i forbindelse med budget 2020. Herudover anses det for muligt at håndtere en lang række initiativer gennem prioritering indenfor de allerede afsatte midler.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Etablering af Center for Pårørendeinddragelse: Et rigtigt godt initiativ, som patient-pårørenderådet hilser velkomment.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glad for opbakningen til forslaget om et Center for Pårørende inddragelse.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Samarbejdet med den praktiserende læge er meget vigtigt. Mange har et tillidsfuldt forhold til egen læge, som ofte kan have stor viden om patienten. Lægen kan hjælpe patienterne med andre problemstillinger end det psykiske. Lægen kan være en hjælp for patienten ved at være mere vedholdende og have faste aftaler. Nogle læger tager ikke psykisk sygdom alvorligt. Nogle læger affejer fysiske symptomer med psykisk sygdom som årsag.	2- Lighed i sundhed	Taget til efterretning.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Set fra et patientperspektiv er det vigtigt, at der tages hensyn til det "gab", der kan opstå mellem at være indlagt og være hjemme. Der efterspørges et mere forpligtende samarbejde mellem region og kommune, for at undgå det tomrum både socialt og funktionelt (fx. det at få struktur på hverdagen), der kan opstå efter en indlæggelse.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Jf. sundhedsaftalen har regionen en målsætning om gode overgange. Herudover er tilføjet anbefaling 15 omkring sammenhæng og overdragelse af ansvar.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Der bør især være fokus på samarbejdet med de kommunale instanser hvor der efterspørges en mere klar plan ift. De konkrete samarbejdsaftaler med og om borgerne, som skal følges. I denne forbindelse opstår der ofte stor frustration blandt især pårørende, hvor det opleves, at konsekvensen af den manglende opfølgning på plan er genindlæggelser - dette gør især gældende for patienter med svære og flere udfordringer.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Planen indeholder et succeskriterie om at nedbringe antallet af akutte genindlæggelser. Samtidig beskriver planen at psykiatrisygehuset skal anvende de lovpligtige udskrivningsaftaler og koordinationsplaner.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	De eksisterende aftaler mellem region og kommuner bør kunne mere i spil end de er nu, og kendskabet til dem bør udvides til flere.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Regionen arbejder løbende med at styrke det tværsektorielle samarbejde via bl.a fokus på implementering af samarbejdsaftalerne i de fælles samordningsfora.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Udbredelse af de nye tiltag, der er kommet i psykiatrien. Det kan være hjælpsomt for såvel patienter, pårørende og samarbejdspartnere, at der er viden om, hvad psykiatrien kan tilbyde og i kommunerne. Dette kalder på et godt, struktureret samarbejde mellem sektorerne.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Regionen anerkender at det er vigtigt med god kommunikation og fælles viden om tilbud.
PA Aabenraa, patient- og pårørenderåd	Udvikling af den ambulante psykiatri: Det er meget positivt, at organiseringen skal understøtte et tættere samarbejde lokalt.	5 - Kapacitet og organisering	Det er positivt, at Patient- og pårørenderåd Aabenraa bakker op om initiativet

Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet er stor tilhænger af Peers medarbejdere. Rådet vil gerne tilføje at der også er brug for pårørende peers eller pårørende mentorer. Pårørende har brug for andre pårørende, som kan kontaktes og træde til med kort varsel og vejlede pårørende til nye indlagte. Ikke alle kender deres muligheder, hvis en fra netværket er indlagt. Helt lavpraktisk er der brug for en at ringe til, som kender til de følelser og frustrationer man oplever, når man er pårørende til en patient i psykiatrien.	1 - Patienter og pårørende	Regionen anerkender betydningen af også pårørende peers. Og netop derfor fremgår det af anbefaling 2, at der arbejdes med både pårørende og forældre peers.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet er enige om, at en udvidelse af muligheden for digital kontakt, er en klar serviceforbedring til de patienter, som ikke har muligheden for, at kontakte psykiatrien i ordinær telefonid eller åbningstid.	1 - Patienter og pårørende	Det er et fokuspunkt for planen, at lette adgang og kontakt til psykiatrien. Den konkrete anbefaling læner sig op ad Region Syddanmarks Digitaliseringsstrategi
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet er særlig begejstret for, at man overvejer at fordele aktiviteter ud mere bredt på døgnnet, så de tilbud der er, ikke nødvendigvis er koncentreret i dagtimerne.	1 - Patienter og pårørende	Det er positivt at rådet bakker op om initiativet
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet drøftede i forbindelse med ovenstående anbefalinger et emne, som gentagne gange har været drøftet på flere organisatoriske plan og ligeledes tidligere i Rådet. Psykiatrisk afd. Middelfart modtager beriget kost til patienterne, fra et fælles køkken, som også leverer beriget kost til somatiske patienter, med korte indlæggelser. Patienter i Middelfart kan have årelange indlæggelser og stadig kun have mulighed for at få beriget kost, selvom deres ophold kan begrænse dem i fysisk aktivitet. Patienterne er derfor disponeret for flere livsstilssygdomme og har derfor svært ved at undgå overvægt. Et forslag fra rådet kunne være at ansætte flere diætister, som kan vejlede patienterne i livsstil og have tæt opfølgning. Afd. i Middelfart har en diætist ansat på deltids med stor succes, og kunne sagtens bruge ydeligere timer til denne funktion. Der har tidligere været tilbud fra kommunerne om diætist vejledning, men mange steder er denne service sparet væk. Derfor endnu et vigtigt argument for at psykiatrien skal prioritere denne service, som en samlet del af helhedsorienteret behandlingsforløb, som også inkluderer større fokus på livsstilsrelaterede somatiske sygdomme.	2- Lighed i sundhed	En sund livsstil, herunder kost, er et centralt element i at forbedre lighed i sundhed. Herudover indgår monitorering af livsstilssygdomme i anbefaling 9.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	En vigtig pointe er at alment praktiserende læger, skal opkvalificeres til at varetage behandlingen af patienter med psykisk sygdom. Samt øge fokus på muligheden for hjemmebesøg da patienter med psykisk sygdom er særligt sårbare borgere og har højere risiko for, at udeblive fra konsultationer. De får derfor ikke tjekket deres generelle helbred og får fulgt op på somatiske sundhedstilstand. Risikoen for at patienten har somatiske sygdomme og livsstilssygdomme, der opdages meget sent, forringer livskvaliteten og muligheden for helbredelsen.	2- Lighed i sundhed	Planen indeholder et generelt fokus på lighed i sundhed, herunder hjemmebesøg fra almen praksis samt årlige helbredsundersøgelser i almen praksis for personer med psykisk sygdom (anbefaling 11).
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet er meget begejstret for, at man nu sætter fokus på at afhjælpe de udfordringer, der er i retspsykiatrien omkring misbrug og psykisk sygdom, og den medfølgende kriminalitet. Rådet ser gerne at der etableres stillinger til erfarne misbrugsbehandlere, som har en anden tilgang end pleje og medicinsk behandling. Der er enighed om i rådet, at misbrug blandt patienterne er et stort problem.	3- Sammenhæng og forebyggelse	I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug. Herudover er der en række anbefalinger i planen og allerede igangsatte aktiviteter, der skal bidrage til at løse behandlingsopgaven over for denne gruppe.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet håber at man ved en indsats omkring indførelse af "frontoffice" opnår en tættere medinddragelse af patienten, og kan undgå fejl i journaler og lidt subjektive fortolkninger af patienten, som indskrives i journalen.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er positivt, at der er interesse for etablering af frontoffice.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Et af rådets medlemmer kender til Virtual Reality, Avatar programmer, som kan hjælpe patienter med vredeshåndtering. Det kunne eventuelt undersøges om det kunne indføres i psykiatrien i Danmark	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Psykiatrisygehuset behandler ud fra gældende kliniske retningslinjer, best practice og evidens. Der er løbende fokus på forbedringer af og nye muligheder ift behandling.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet anbefaler, at man implementerer flere intensive senge i psykiatrien da det vurderes, at langt flere patienter ville have et positivt udbytte af det intensive forløb, med flere faggrupper i tæt samarbejde.	5 - Kapacitet og organisering	Det er positivt, at der er interesse for implementering af intensive senge. Implementering vil ske følge Sundhedsstyrelsens anbefalinger og de erfaringer der gjort i regionen.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet drøfter hvorvidt en anderledes vagttillæggelse, ville kunne frigøre ressourcer, sammenhængende med at aktiviteter ikke behøver være så koncentreret i dagtimerne og hverdage.	5 - Kapacitet og organisering	Det indgår som en del af anbefaling 34, at der skal ses på optimeringsmuligheder. Implementeringen af meningsfulde aktiviteter (anbefaling 6) kan give anledning til at se på vagttillæggelsen.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Middelfart	Rådet noterer sig at der allerede har været flere lederudviklingsforløb, Rådet håber at fokus vil være på, at omsætte og implementere recovery baseret viden ind i hverdagen, til gavn for patienter og en mulig fastholdelse af erfarne personale.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp. udvikling	Det kommende lederudviklingsforløb vil bl.a. basere sig på psykiatriplanens målsætninger
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Svendborg	Principielt er trivselsudvalget enige i, at inddragelse af pårørende, patienter og peers er nødvendige, men mener at det i psykiatriplanen skal skærpes, at patient og pårørende inddragelse er én af de bærende søjler for at recovery teorierne kan fungere i praksis. Trivselsudvalget ser derfor gerne at psykiatriplanen inddrager de berøringsflader der eksisterer i psykiatrisygehuset for forskellige tiltag, der bidrager til god recovery af patienten. Derfor mangler Trivselsudvalget i udviklingsplanen en ambition om at vores kommuner der modtager udskrevne patienter fra P afsnit i samarbejde med psykiatrisygehuset får et kompetenceløft, der sikrer uddannet personale til at videreføre en påbegyndt behandling på P afdelingerne. Forbedring af sektor overgangene, med et kompetenceløft i samarbejde med kommunerne, vil kunne ændre på det ofte kaotiske billede behandlingen af psykisk syge borgere giver. (Forkortet)	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er meget enig i nødvendigheden af at styrke de uddannelses- og vidensmæssige kompetencer hos personalet både i psykiatrisygehuset og hos samarbejdspartner. Herunder opgaven med sikring af sømløse overgange og videreførelse af behandling ved overgang fra sygehus til kommune mv. Anbefaling nr 15 omhandler netop dette.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Svendborg	Trivselsudvalget mener at tryghed for patient og pårørende ikke er godt nok beskrevet. Med tryghed forstås udvalget det at blive naturligt og selvfulgeligt informeret om muligheden for inddragelse og at føle man giver udtryk for sine tanker i et rum uden sanktionsmuligheder.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er opmærksom på den beskrevne bekymring. Det fremgår på side 8, at målet er at fremme en kultur hvor der er tryghed og patienter og pårørende er velinformerede og inddrages i beslutningstagen.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Svendborg	Tryghed i faglighed, professionalisme og menneskelig kontakt. Dvs. at patienter, pårørende og peers anses for ligeværdige med sundhedspersonalet i deres bidrag af kritik og forbedringsforslag til behandlingsforløb. Således at patienter og pårørende ikke kun inddrages af navn, men også af gavn. Naturligvis med udgangspunkt i alles forskellige baggrunde og fagligheder. disse mener vi skal sidestilles, men det at have en stemme ind i behandlingsforløbet, der sikrer at man sanktionsfrit bliver hørt, mener vi skal sidestilles og tydeliggøres således at der er en strategi for at kunne halvere patienter og pårørendes oplevelse af at personalet ikke har tilstrækkeligt fokus på pårørendes behov og ønsker. (78% if. bedre psykiatrisk undersøgelse af pårørende inddragelse i september 2018)	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er meget enig i rådets anbefaling og ønsker. Det fremgår på side 8, at målet er at fremme en kultur hvor der er tryghed og patienter og pårørende er velinformerede og inddrages i beslutningstagen.

Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Svendborg	Trivselsudvalget kunne ligeledes ønske at arbejdsmiljø blev sat på psykiatriplanen, fordi det er vores erfaring at et godt arbejdsmiljø med en høj social kapital (tillid, retfærdighed og samarbejde), skaber overskud i behandlingen af patienter og kontakten med de pårørende, hvilket fører til mindre tvang og vold. En måde at bidrage på er bl.a. ved at inddrage peers, som med deres erfaring og viden, ikke blot kan bidrage med gode råd til de ansatte men også har en dokumenteret indflydelse på indlagte patienters ve og vel. (Forkortet)	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er enig i nødvendigheden af fokus på arbejdsmiljø. Det er også en integreret del af planen.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Svendborg	Pårørende kan ligeledes have glæde af, at møde fagligt uddannede peers der kan bibringe til en forståelse af, hvad patienten går igennem. Når pårørende og andre i netværket, mødes med denne forståelse er det trivselsudvalgets erfaring at netværket styrkes, frustrationer og arousal mindskes, hvilket fører til færre konflikter og dermed et bedre arbejdsmiljø. Peers bidrager gennem deres tidligere brugererfaringer og efterfølgende uddannelse med håb og konkrete handlemåder til både sundhedspersonaler, patienter og pårørende, som i langt højere grad end tidligere antaget bidrager til et godt arbejdsmiljø, patienten i centrum og den gode arbejdsplads. Derfor ser trivselsudvalget gerne, at det i udviklingsplanen præciseres, at angive den værdi peerarbejde tilfører til psykiatrisygehuset i sin helhed og som et vigtigt argument for anbefaling 1 og 2.	1 - Patienter og pårørende	Regionen anerkender peers betydning, og prioriterer derfor uddannelsen og øgning af antallet af peers. Herunder forældre- og pårørende peers
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Patienter skal have tilbudt pårørende deltagelse ved lægesamtaler mv.	1 - Patienter og pårørende	Det er et generelt fokus punkt hos Psykiatrisygehuset som vi støtter op om.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Psykiatrisk afd. Skal sørge for/opfordre patient til kontakt mellem patient og pårørende.	1 - Patienter og pårørende	Det er et fokus punkt hos Psykiatrisygehuset.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Pårørende skal oplyses om psykologhjælp, samt foreninger hvor den pårørende kan støttes.	1 - Patienter og pårørende	Det er et opmærksomhedspunkt hos Psykiatrisygehuset i kontakten med de pårørende.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	bibeholdelse af en god kontakt til patient og pårørende organisationer.	1 - Patienter og pårørende	Det er et fokus punkt hos Psykiatrisygehuset.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Klinikerne skal have øje for sårbarhed hos patienter/pårørende - større patient og pårørende forståelse fra klinikerens side.	1 - Patienter og pårørende	De pårørende er en meget vigtig ressource som psykiatrien skal forstå at inddrage i større grad. Derfor er der netop også fokus herpå i planen. Planen har generelt fokus på sårbare patienter, recovery og patientinddragelse. Det betyder også, at det er et konkret emne som psykiatrien aktivt vil arbejde med sammen med personale, patienter og pårørende.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	fokus på at specielt de "nye" tætte pårørende støttes i samvær med patienten således at der skabes bedre betingelser for et mere hensigtsmæssigt forløb for patient/pårørende.	1 - Patienter og pårørende	Planen har fokus på pårørende som en vigtig ressource i behandlingsforløbet. Det er klart, at der skal være ekstra opmærksomhed på pårørende der for første gang stifter bekendtskab med psykiatrien for at fange usikkerhed og bekymring så tidligt som muligt
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	I forhold til øverst side 4 og 5, hvor der tales omkring "recovery" og "høj kvalitet", her tænker jeg det kunne være godt at få de pårørende ind, da jeg tænker de ofte udgør en stor del af patientens recoveryprøce da de står patienten nærmest, ligesom de spiller ind i forebyggelsen af tvang. Her er det jo ofte de pårørende der opdager en negativ udvikling i sygdommen, inden de fagprofessionelle netværk før det, hvilket gør at vi kan "gribe ind" inden de er blevet så dårlige at der f.eks. skal en tvangsindlæggelse til.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er helt enig i rådets betragtning. Derfor er netop dette også et omdrejningspunkt i planen - pårørende som en vigtig ressource i behandlingsforløbet.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Under punkt 5 er lidt i tvivl hvordan man tænker ind ift. At patienten selv skal kunne booke tider, det er sådan nu, at man er tilknyttet behandler og altid kan ringe til denne, hvis man har behov for en ekstra samtale. Rent praktisk ift. kalendersystemer, hvis det er tiltænkt at man selv kan booke sig ind digitalt, vil det jo kræve nogle "tomme tider" i kalenderen til dette, og måske dette vil ikke være en maksimal udnyttelse af tiderne.	1 - Patienter og pårørende	Vi er opmærksomme på dette. Indtænkes i udmøntningen af planen.
Patient og pårørenderåd - Psykiatrisk afd. Vejle	Fokus på overgange fra sygehus til kommunal regi - ordentlig overlevering/udskrivningssamtaler og ikke som vi ser det nu, hvor det er særdeles mangelfuldt mange steder.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	If. sundhedsaftalen har regionen en målsætning om gode overgange. Herudover er tilføjet anbefaling 15 omkring sammenhæng og overdragelse af ansvar.
PLO - Syddanmark	PLO-Syddanmark finder det positivt, at Region Syddanmark tydeligt støtter recovery tilgangen og styrker rammerne for inddragelsen af patienter og pårørende.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glade for PLO's opbakning hertil.
PLO - Syddanmark	PLO-Syddanmark tilslutter sig målsætningen om at nedbringe uligheden i sundhed for psykiatriske patienter. PLO-Syddanmark støtter bestræbelserne på at styrke samarbejdet i sundhedsvæsenet for at forebygge og behandle somatisk sygdom hos psykiatriske patienter. Det er imidlertid usikkert, hvor virkningsfulde de fire anbefalinger fra 9-12 vil være i den forbindelse, og det er også usikkert, hvor mange ressourcer, der skal til, før effekterne af indsatserne kan ses.	2 - Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glade for PLO's opbakning til planens adressering af ulighed i sundhed. Indsatserne i psykiatriplanen vil løbende blive evalueret. Konkret hvorledes der skal følges på effekterne udmøntes i den efterfølgende implementering
PLO - Syddanmark	PLO-Syddanmark vil i forhold til anbefaling 11 tilkendegive, at vi ikke ser perspektiver i pilotprojekter, som skitseret. Vi vurderer, at pilotprojekter ikke er den rette vej i forhold til at nå målene. I øvrigt er der ikke indgået aftale om et pilotprojekt, og det er usandsynligt, at der kan laves en aftale inden udgangen af 2019. PLO-Syddanmark er derimod tilhænger af, at der arbejdes for at udvikle en rummelig rammeaftale, der omfatter alle kommuner og institutioner i regionen og giver almen praksis gode forhold til at arbejde med forebyggelse og behandling af somatiske sygdomme hos psykiatriske patienter. Gerne en rammeaftale, der beskriver rollefordelingen og ansvaret mellem almen praksis og de øvrige samarbejdspartnere.	2 - Lighed i sundhed	Den nærmere udformning af pilotprojektet skal ske i den efterfølgende udmøntning af planen.
PLO - Syddanmark	Generelt støtter PLO-Syddanmark de mange initiativer for at sikre tidlig indsats, forebyggelse og en sammenhængende indsats på tværs af sektorer. PLO Syddanmark finder det vigtigt, at der findes varig driftsfinansiering til indsatserne beskrevet i anbefaling 13 til 17.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Det er i indledningen præciseret, hvorledes finansieringen af indsatserne sker.
PLO - Syddanmark	PLO-Syddanmark kan tilslutte sig anbefalingerne 19 og 20 vedrørende en særlig indsats i forhold til de mest sårbare borgere og de sværest psykisk syge med misbrug med den bemærkning, at den nuværende lægelige del af misbrugsbehandlingen er så mangelfuld, at der bør sættes fokus på dette område. Det kan ske gennem forsøg med nye samarbejdsformer, hvor Region Syddanmark i praksis får større ansvar for de sværest psykisk syge med misbrug. Alternativet kan være, at psykiatrien stiller læger til rådighed for kommunerne i forbindelse med misbrugsbehandling. Særligt for gruppen af sårbare borgere og de sværest psykisk syge opfordrer PLO-Syddanmark til, at der iværksættes en ekstraordinær indsats for at minimere antallet af patienter, der afsluttes til almen praksis på grund af udeblivelser.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug.

PLO - Syddanmark	Særligt vedrørende indsats 22 "fælles somatiske og psykiatriske senge til patienter med spiseforstyrrelser på Nyt OUH" opfordrer PLO-Syddanmark til, at den viden, der opbygges gøres tilgængelig for regionens øvrige enheder, som modtager børn og unge med symptomer på spiseforstyrrelser. Det samme gælder den forskning, der i anbefaling 25 lægges op til i forhold til kortlægning af årsagerne til mental mistrivsel blandt børn og unge i regionen. Det anbefales, at spredningen af viden også omfatter almen praksis.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark finder forslaget om fokus på spredning positivt, og har tilføjet følgende i afsnit om de 39 anbefalinger: "I forbindelse med iværksættelse af de nye tiltag, vil der blive udarbejdet en plan for indsamling af data og erfaringer, ligesom spredning af erfaringer indtænkes."
PLO - Syddanmark	Særligt anbefaling 31 om øget tilgængelighed til ambulante behandling gennem oprettelse af flere satellitfunktioner vurderes som værdt at give særlig opmærksomhed til gavn for borgere, der bor langt fra de ambulante tilbud. Kortlægning af værdien og behovet for oprettelse af satellitfunktioner i eksempelvis Grindsted, Nyborg, Fåborg og Ærø bør gives særlig opmærksomhed.	5 - Kapacitet og organisering	Det er positivt, at PLO-Syddanmark bakker op om initiativet
PLO - Syddanmark	PLO-Syddanmark finder overordnet, at udkastet til psykiatriplan 2020 – 2024 for Region Syddanmark er sammenhængende og ambitiøst. Prioriteringen bag de 38 anbefalinger er velvalgt, og der er god sammenhæng mellem anbefalingerne, den nuværende indsats, sundhedsaftalen og de aktuelle behov på det psykiatriske område. Når 38 indsatser på psykiatriområdet sideløbende skal implementeres, kræver det god styring og fornuftig ressourcefordeling. På flere områder er det vanskeligt at gennemskue, om den nødvendige ressourcefordeling er til stede, så indsatserne kan implementeres. Det gælder blandt andet indsatserne 11, 12 og 17 rettet mod samarbejdet med almen praksis. PLO-Syddanmark opfordrer til, at Region Syddanmark sikrer, at de nødvendige ressourcer er til stede, så indsatserne kan realiseres, herunder at de nødvendige aftaler med almen praksis kan indgås.	Generelt	Det fremgår af planen at indsatsen skal nærmere aftales med almen praksis, herunder økonomiske konsekvenser. Herudover skal der laves en samlet implementeringsplan der forelægges i 2020.
Praksisplanudvalget for almen praksis, Region Syddanmark	Psykiatriplanens anbefaling 11 om sundhedstjek: målgruppen bør omfatte alle borgere, der på grund af somatisk eller psykisk handicap kan have behov for en opsporende indsats i form af en helbredsundersøgelse, og ikke være afhængig af borgerens bopæl – i dette tilfælde bopæl på et døgntilbud drevet af Region Syddanmark	2- Lighed i sundhed	Det fremgår af Psykiatriplanen, at indsatsen skal afklares nærmere med almen praksis, samt at der ved aftaleindgåelsen afsøges muligheder for at fastsætte succeskriterier for anvendelsen af de nævnte tilbud.
Praksisplanudvalget for almen praksis, Region Syddanmark	Praksisplanudvalget for almen praksis finder det uhensigtsmæssigt at psykiatriplanen ikke forholder sig til samspil, samarbejde og arbejdsdeling mellem den sygehusbaserede psykiatri og de praktiserende psykiatere.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Anbefaling 33 er justeret således det fremgår at samarbejdet med praktiserende speciallæger og psykologer skal indgå i revideret koncept for ambulante psykiatri.
Praksisplanudvalget for almen praksis, Region Syddanmark	I forhold til anbefaling 17, om specialistrådgivning til primærsektoren, finder udvalget det dog ønskeligt, at adgangen til specialistrådgivning i psykiatrien udbygges til et omfang tilsvarende den adgang almen praksis har til specialistrådgivning på de somatiske sygehuse.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Anbefaling 19 er præciseret, så beskriver at der skal ske en harmonisering af specialistrådgivningen i samråd med praktiserende læger og kommuner.
Praksisplanudvalget for almen praksis, Region Syddanmark	Praksisplanudvalget finder at Psykiatriplanen er relevant og adresserer nogle vigtige problemstillinger, også i forhold til samarbejdet med almen praksis.	Generelt	Taget til efterretning
Psykiatrien Region Sjælland	Patienter og pårørende. Region Sjælland arbejder på tilsvarende vis med at styrke inddragelsen af brugere og pårørende og på at gøre daglig praksis mere recoveryunderstøttende, med udgangspunkt i en Recovery-strategi som en samlende ramme og plan for forbedrings-tiltag. Der er fokus på skabe det gode møde, på tværfaglig viden og dialog om recovery som faglig kompetenceudvikling, på overgang og videndeling samt på de lokale arbejdsgrupper. Region Sjælland ansætter peers og styrker samarbejdet med kommunerne om en Recovery-højskole.	1- Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glade for, at også Region Sjælland har samme fokus på det psykiatriske område
Psykiatrien Region Sjælland	Lighed i sundhed. Region Sjælland er enig i behovet for at systematisere indsatsen for at styrke diagnosticering og behandling af somatiske lidelser hos patienter med psykisk sygdom og betragter årlige helbredsundersøgelser, hjemmebesøg og kompetenceudvikling som gode bud på løsninger. Region Sjælland har taget initiativ til indgåelse af partnerskabsaftaler mellem Psykiatrien og regionens somatiske sygehuse for at afdække potentialer og igangsætte udviklingsprojekter, som er tilpasset de lokale behov og det konkrete samarbejde. Region Sjælland har desuden store forventninger til samarbejdet med Steno Diabetes Center Sjælland.	2- Lighed i sundhed	Region Syddanmark er glade for, at også Region Sjælland har samme fokus på det psykiatriske område
Psykiatrien Region Sjælland	Sammenhæng og forebyggelse. Region Sjælland er enig i behovet for at tættere samarbejde mellem psykiatrien og samarbejdspartnere i kommuner og praksissektor, politi osv. og be-hovet for at finde velfungerende modeller for et stadigt mere integreret samarbejde mellem psykiatrien og de enkelte kommuner. Psykiatrien Region Sjælland har indledt et samarbejde om uddannelse af paramedicinere i psykiatri og med Rigspolitiet om fælles udrykningsteam. Region Sjælland betragter desuden samarbejdet mellem psykiatrien og botilbud som et vigtigt indsatsområde. Antallet af henviste børn og unge til børne- og ungdomspsykiatrien er steget markant i de senere år, og antallet af henvendelser til Psykiatrisk Akutmodtagelse er steget eksponentielt. Udviklingen er bekymrende, og tidlig opsporing af børn og unge, som er i risiko for at udvikle psykisk sygdom er et meget vigtigt indsatsområde. I det nyetablerede Bakkehus-projekt arbejder regionen sammen med kommunerne om at skabe en øget sammenhæng og koordinerede forløb mellem sektorerne samt forebygge akutte indlæggelser hos børn og unge med psykiske vanskeligheder. Tilbuddet gælder for børn og unge fra alle 17 kommuner i Region Sjælland.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Sjællands arbejde falder i tråd med det syddanske. Region Syddanmark ser frem til at udveksle erfaringer om arbejdet med Region Sjælland
Psykiatrien Region Sjælland	Region Sjælland mener også, at der er stort behov for en forstærket indsats ift. behandling af både unge og voksne borgere med psykisk sygdom og evt. begyndende misbrug. Region Sjælland ønsker et stærkt incitament til at finde fælles løsninger om denne målgruppe i form af integrerede samarbejder om både borgere med dobbelt-diagnoser men også om andre udsatte grupper med problemstillinger ift. job, bolig osv. Samarbejdet med kommunerne om den koordinerede indsatsplan har betydet et større og bedre samarbejde.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark ambitioner flugter med Region Sjællands. I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug.
Psykiatrien Region Sjælland	Bedre behandling – forskning, kvalitet og udvikling. Vi har en fælles opgave med at skabe øget national opmærksomhed på behovet for at styrke forskningen i psykiske lidelser, så den i højere grad afspejler den væsentlige andel af patienter i Danmark, som oplever at blive ramt af psykisk sygdom og de mange pårørende, som er berørt. Region Sjælland betragter det desuden som en løbende og fortsat indsats for at styrke det forebyggende arbejde for at nedbringe brugen af tvang gennem kompetenceudvikling, herunder udvikling af nye former for metoder og værktøjer som fx skills stations.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Regionen anderker den fælles opgave og ser frem til at dele erfaringer og viden med Region Sjælland.

Psykiatrien Region Sjælland	Psykiatrien Region Sjælland vil gerne anerkende den store og vigtige rolle som Psykiatrien i Region Syddanmark spiller som spids i udviklingen af den telepsykiatriske behandling i Danmark, og som bidrager til at udvikle vores tilbud til patienter.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Regionen takker for anerkendelsen, og ser frem til det fortsatte samarbejde.
Psykiatrien Region Sjælland	Kapacitet og organisering. Psykiatrien Region Sjælland er enig i behovet for løbende at tilpasse kapacitet og organisering til den demografiske udvikling og samarbejdet med det nære sundhedsvæsen. Vi er også enig i, at den ambulante psykiatri fortsat skal være hjørne-stenen i den fremtidige psykiatri og arbejder aktuelt med at etablere bl.a. ambulante akutteams i tilknytning til de psykiatriske akutmodtagelser.	5 - Kapacitet og organisering	Regionen vil gerne dele erfaringer og viden om udvikling af den ambulante psykiatri med Region Sjælland
Psykiatrien Region Sjælland	Fastholdelse, rekruttering og kompetencer. Region Sjælland kan tilslutte sig anerkendelsen af den store indsats, som medarbejdere og ledere yder i det daglige og behovet for at sikre tryk og give muligheder for at dygtiggøre sig, så psykiatrien betragtes som en attraktiv arbejdsplads i konkurrencen om at tiltrække og fastholde medarbejdere. På linje med Region Syddanmark genkender vi dog også de beskrevne udfordringer med at rekruttere det nødvendige personale, som ikke er mindre vanskeligt i Region Sjælland. Muligheden for at kunne rekruttere bl.a. læger, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter og psykologer med stadig mere specialiserede kompetencer er helt afgørende for fortsat at kunne udvikle psykiatriens tilbud.	6 - Fastholdelse, rekruttering og komp.udvikling	Region Sjællands udfordringer ift. rekruttering flugter med de syddanske.
Psykiatrien Region Sjælland	Psykiatriplan 2020-2024 bygger på en helhedsorienteret vision for de kommende års udvikling af Region Syddanmarks Psykiatri, og identificerer særlige og konkrete indsatsområder, som skal bidrage til at opfylde visionen og skabe en psykiatri baseret på nogle grundlæggende værdier om ligestilling, indflydelse og sammenhæng i en behandling af høj, faglig kvalitet. Region Sjælland kan tilslutte sig de overordnede målsætninger, som også er at finde i Visions- og udviklingsplan for Psykiatrien 2018-2023 (http://publikationer.regionsjaelland.dk/Psykiatrien/visions-og-udviklingsplan/#/), som rummer visioner om at styrke den sammenhængende og fleksible behandling, recovery-orientering og brugerinddragelse samt sikre høj kvalitet i behandling og kompetente medarbejdere. Region Sjælland finder det meget positivt, at de forskellige regioners psykiatrier tilstræber de samme grundlæggende værdier i behandlingen af borgere med psykiske lidelser, samtidig med at der kan være behov for at variere løsninger efter vilkår, geografi osv.	Generelt	Region Syddanmark er glade for, at også Region Sjælland har samme fokus på det psykiatriske område
Psykiatrien Region Sjælland	Vi har en lang tradition for et tæt samarbejde med Region Syddanmark, som Region Sjælland sætter stor pris på, og vi ser gerne, at vi i fællesskab fortsætter med at inspirere hinanden og udbygge det gode samarbejde gennem endnu mere videndeling og udveksling af erfaringer til gavn for vores patienter og deres netværk.	Generelt	Regionen sætter også stor pris på samarbejdet, og ser frem til det fortsatte samarbejde.
Psykiatrisk dialogforum	Punkt 1: Pt. og pårørende, etablering af center for pårørende er et meget vigtigt tiltag, da pårørende er en meget stor og gratis ressource i hele recovery processen. Men også fordi de pårørende er i øget risiko for at udvikle depression.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er meget enig med Psykiatrisk Dialogforums fokus på etableringen af center for pårørende inddragelse og bekymringen for følgebipåvirkninger hos de pårørende.
Psykiatrisk dialogforum	Punkt 2: Lighed i sundhed har allerede fyldt meget de foregående år, men vi kommer ikke videre, hvis der ikke tilføres øget kapacitet i både alm. praksis og speciallægepraksis. Pt. afsluttes meget hurtigt i behandlingspsykiatrien, hvorefter de forventes videreført i alm.praksis og speciallægepraksis. Vel vidende at lægemanglen ikke er et særskilt punkt i psykiatriplanen, skubbes problemet uden en forsvarlig løsning. Men en væsentlig styrkelse af behandling i almen praksis og speciallægepraksis vil medvirke til færre indlæggelser og genindlæggelser. Dette vil også betyde besparelser, da behandling udenfor hospitalsregi er betydeligt billigere. Uden en sådan løsning vil det medføre, at endnu flere af vores psykisk syge blive tabt uden færdig og forsvarlig behandling. Det nytter ikke at råbe lighed i sundhed, hvis det kun ender som en pæn overskrift.	2 - Lighed i sundhed	Region Syddanmark er enig i, at vi skal arbejde for at styrke samarbejdet med almen praksis og speciallægepraksis mhp. At bekæmpe ulighed i sundhed. Netop derfor arbejder Region Syddanmark på indgåelse af aftale med almen praksis om helbredsundersøgelser, jf. anbefaling 11
Psykiatrisk dialogforum	Punkt 3: Sammenhæng og forebyggelse hilser vi meget velkommen, det er af største vigtighed at vi fanger de unge sårbare mennesker og begyndende misbrugere, inden det udvikler sig til kroniske brugere af vores psykiatri. Misbrug kræver nytænkning, som regel udløses en selvmedicinering, for at tilpasse sig samfundsnorme. Det er derfor vigtigt at tilføre misbrugscentre flere ressourcer.	3 - Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark har allerede en samarbejdsaftale med kommunerne om denne vigtige indsats. I psykiatriplanen er tilføjet anbefaling 17 om et pilotprojekt for mennesker med svær psykisk sygdom og misbrug.
Psykiatrisk dialogforum	Punkt 4: Omdrejningspunktet må dog i sidste ende være Rekruttering, fastholdelse og kompetenceudvikling. Citat: "Fastholdelse, rekruttering og kompetenceudvikling Pejlemærket for Region Syddanmark er den gode arbejdsplads, som er præget af ordentlighed i det vi gør og siger, vækst i faglighed og plads til fornyelse og begejstring. Psykiatrisygehuset er en af Region Syddanmarks store arbejdspladser og et stort uddannelsessted. En forudsætning for at lykkes med kerneopgaven og med de indsatser og målsætninger, der er beskrevet i denne plan, er, at der er det tilstrækkelige antal medarbejdere med de rette kompetencer." Netop dette punkt vil være omdrejningspunktet for hele vores fokus på og behandling af vores psykisk syge medborgere, og i samarbejde med civilsamfundet, den eneste farbare vej.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Det er meget positivt at Psykiatrisk dialogforum ønsker og ambitioner i så høj grad flugter med psykiatriplanens.
Psykiatrisk dialogforum	Overordnet er der behov for at få oprustet psykiatrien i samme omfang som på lige fod med somatiske sygdomme. Det må være enhver borgers ret at blive tilbudt den rette behandling usanset diagnose. Der er i dag stor ulighed i sundhed, og vi forventer at der med den kommende psykiatriplan bliver rettet op på denne uretfærdighed. Vi kommer desværre ikke videre uden tanke på økonomi og fremadrettet fokus på de midler der tilføres. Det er derfor vigtigt at Region Syddanmark fortløbende tilfører økonomiske ressourcer til psykiatrien. Der mangler ikke anbefalinger, hele 38, men måske fokus mere skal være på få og opnåelige mål. Indsatserne er grupperet, og som udgangspunkt meget overskuelige med gode intentioner.	Generelt	Regionen deler Dialogforumets ambitioner og fokus. Psykiatrien er senest med Budgetaftalen 2020 blevet tilført yderligere 24 mio. kr. årligt til implementering af planen. Psykiatriplanen har derudover oplyst nogle succeskriterier under hvert tema.

Region Hovedstaden	Region Hovedstadens Psykiatri glæder sig over, at Region Syddanmarks kommende psykiatriplan adresserer mange af de udfordringer og temaer, som også er i fokus i Region Hovedstaden. Således bakker Region Hovedstadens Psykiatri op om ambitionerne om, at konsolidere en recovery-orienteret praksis, skabe øget lighed i sundhed, bedre sammenhæng på tværs af sektorer, samt et styrket fokus på fastholdelse og rekruttering af medarbejdere. Det er glædeligt, at Region Syddanmark vil fastholde sit fokus på udvikling af ny telepsykiatri. Region Hovedstadens Psykiatri ser et stort potentiale heri og følger løbende arbejdet i Telepsykiatrisk Center.	Generelt	Region Syddanmark er glade for, at også Region Hovedstaden har samme fokus på det psykiatriske område
Region Midtjylland	Indsætterne er grupperet efter seks temaer, som hver især repræsenterer områder, hvor der er væsentlige udfordringer. Vi finder derfor disse seks temaer relevante og valgte.	Generelt	Taget til efterretning.
Region Midtjylland	Derudover indeholder Psykiatriplanen beskrivelser af en række eksisterende og nye indsatser, som understøtter udviklingen inden for de enkelte temaer. Dermed giver planen et godt overblik over, hvor Psykiatrien i Region Syddanmark er lige nu, og hvor den er på vej hen. Samtidig kan Psykiatriplanen bruges som inspirationskatalog.	Generelt	Taget til efterretning.
Region Midtjylland	Region Midtjylland ser frem til at fortsætte det gode samarbejde med Region Syddanmark og til at følge, hvordan Psykiatriplanen omsættes i praksis.	Generelt	Region Syddanmark ser ligeledes frem til at samarbejde med Region Midtjylland.
Regionale Tandpleje, Region Syddanmark	Den Regionale Tandpleje anbefaler, at der under Lighed i sundhed opfordres til, at der iværksættes et pilotprojekt (evt. som forskningsprojekt med samarbejde med eksperter på området), hvor forskellige modeller for forebyggende indsat mod alvorlige tandproblemer for (indlagte) psykiatriske patienter afprøves. Den Regionale Tandpleje vil gerne bidrage hertil.	2- Lighed i sundhed	Forslaget tages med ind i arbejdet med implementeringen af psykiatriplanen
Regionale Tandpleje, Region Syddanmark	Den Regionale Tandpleje vil foreslå, at patienter med psykisk sygdom, der er indlagt, får besøg af en tandplejer hver 14. dag for at forebygge skader på tænderne, at personalet taler med patienterne om at deres medicin eventuelt kan have bivirkninger, der påvirker deres tænder og tandsundhed, at det vigtige ved at børste tænder morgen og aften, at der udleveres tandbørste og tandpasta til patienterne (tandbørster med bløde skafter er opfundet).	3- Sammenhæng og forebyggelse	I afsnittet "Lighed i Sundhed" er tilføjet at Region Syddanmark noterer at der på centralt hold foregår drøftelser omkring bedre tandsundhed for sårbare mennesker
Regionale Tandpleje, Region Syddanmark	Den Regionale Tandpleje har læst regionens udkast til psykiatriplan. Der er ikke et eneste sted beskrevet, at medicin mod psykiske lidelser ofte giver mundtørhed, der kan medføre alvorlige tandproblemer. Heldigvis kan problemerne forebygges, og det vil være ønskeligt, at psykiatriplanen også forholder sig til den virkelighed. Det bør både indskrives i afsnit om Lighed i sundhed og Sammenhæng og forebyggelse. Dårlig tandsundhed har ikke kun sociale følgevirkninger. Tandproblemer kan have direkte alvorlige konsekvenser for det fysiske helbred i almindelighed. Det er allerede kendt viden hos fagpersoner (og som også fremgår af psykiatriplanen), at personer med alvorlige psykiske lidelser risikerer at leve 15-20 år kortere end befolkningen i almindelighed. Det er der flere forskellige grunde til, men viden om de alvorlige helbredsmæssige følger af dårlig tandsundhed er her ofte et overset problem. Dårlig mundhygiejne og problemer i mundhulen fx tandkødsbetændelse og parodontitis (der nedbryder tænders støttevæv) kan forårsage alvorlige fysiske sygdomme som (kilde: Tandlægeforeningen februar 2018): ? Betændelse i hjerteklapper og/eller tilgrænsende væv ? Lungebetændelse, hvis man er fysisk svækket ? Forværring af prædiabetes og diabetes type2, hvis man har parodontitis Se mere om medicin mod psykiske lidelser og konsekvenser for tænderne her: http://www.en-af-os.dk/tandsundhed	Generelt	En kendt og rigtig problemstilling der drøftes på national plan. Bemærkning herom er der suppleret med i den endelige psykiatriplan
Regionshusets FMU	Regionshusets FMU bakker op om psykiatriplanen, som indeholder interessante visioner for borgere, personale og samarbejdspartnere med tilknytning til psykiatriområdet i Region Syddanmark.	Generelt	Taget til efterretning.
Socialpædagogerne	Vi anerkender psykiatriplanen for recovery-tilgangen og patientstyret indlæggelse, hvor involvering og inddragelse af både patienter og pårørende i højere grad vægtes. Det er i særdeleshed en af de kompetencer, der både historisk og uddannelsesmæssigt ligger i den socialpædagogiske dna. Derfor anbefaler vi, at der i højere grad fremover rekrutteres socialpædagoger – i alle indsatser fra forebyggelse, indlæggelse og efterværn for børn og unge, og voksne, samt på de særlige pladser og i retspsykiatrien.	1 - Patienter og pårørende	Region Syddanmark er glade for opbakningen til planens fokus på en recovery-orienteret tilgang og patientstyret indlæggelse, herunder det øgede fokus på patient- og pårørende inddragelse. I psykiatrien er der brug for mange forskellige kompetencer. Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper, herunder også socialpædagoger. Anbefaling nr. 35 omhandler etablering af strategiske partnerskaber med faglige organisationer og andre relevante aktører mhp at sikre den rette rekruttering.
Socialpædagogerne	Fælles sparringsteams og mobile teams er begge gode og vigtige tiltag, med henblik på en bedre og mere kvalitativ indsats på tværs af behandlingspsykiatrien og døgninstitutioner og bosteder for børn og unge. Der ligger gode muligheder i, at man kan skabe en fælles forståelse af den enkelte unges behov på tværs og der er muligheder for at udnytte de potentialer der ligger i nærmiljøet. Også her er den socialpædagogiske faggruppes kompetencer på hjemmebane og vi kan da også konstatere, at der i det nuværende satspuljeprogram netop er prioriteret socialpædagoger.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Region Syddanmark hilser Socialpædagogernes interesse og kompetencer velkommen i de fremskudte indsatser.
Socialpædagogerne	Det samme forhold gør sig gældende i forhold til mål 22, hvor det, set ud fra vores synspunkt, burde tænkes i bredere faglighed og mere ambitiøst i forhold til den driftsmæssige side af projektet, da den anlægsmæssige del er prioriteret med 30 mio.	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Målet er en styrkelse af behandlingen. Den analyse af driftssiden, som er nævnt i psykiatriplanen, er igangsat.

Socialpædagogerne	Socialpædagogerne kreds Lillebælt og Sydjylland har med stor interesse læst Region Syddanmarks psykiatriplan 2020-2024 udkast til høring. Vi anerkender planens 38 anbefalinger som væsentlige og som et tiltrængt løft på det psykiatriske område. Socialpædagogerne Lillebælt og Sydjylland anerkender Regionsrådets anbefaling om, at det bedst mulige behandlingsforløb til mennesker med psykisk sygdom sker hvor borgeren mødes i et ligeværdigt forhold og hvor de tilbydes et rettidigt, tilstrækkeligt, sammenhængende og recovery-orienteret patientforløb af høj kvalitet. Vi vil fremhæve, at der, såvel i forhold til overgangen fra regionale tilbud til kommunale tilbud, som i forhold til patienter, der udebliver fra behandlingsbehov med fordel, kan inddrage den socialfaglige tilgang som er en væsentlig del af socialpædagogers kompetencer. I forbindelse med udvidelse af flere meningsfulde aktiviteter for patienter, er der behov for en motiverende og anerkendende tilgang, som også er en del af det socialpædagogiske kompetencer	Generelt	Region Syddanmark er glade for opbakningen til planens anbefalinger og visioner.
Socialpædagogerne	Socialpædagogerne Lillebælt og Sydjylland anbefaler, at der arbejdes på et større integreret samarbejde mellem behandlingspsykiatrien og socialpsykiatrien i forhold til de mest sårbare borgere, og vi ser gerne dette samarbejde udvidet og kvalificeret, med afsatte midler til denne del af de 38 mål, da vi som fagpersoner deler opfattelsen af, at bedre sundhed og reduktion af misbrug kan øge livskvaliteten.	Generelt	Der ligger i anbefaling 19 op til et fælles samarbejde om de mest sårbare borgere.
Socialpædagogerne	Socialpædagogerne Lillebælt og Sydjylland er også af den opfattelse, at de socialpædagogiske kompetencer/den tilgang vi har som socialpædagoger har, i høj grad kan være et fagligt supplement i forhold til de svære psykiatriske patienter og kan kun anbefale, at socialpædagogers faglighed i højere grad bliver indtænkt i de 38 mål for psykiatrien, således at den socialpædagogiske tilgang og den sundhedsfaglige tilgang udvikles som et fagligt partnerskab, i forhold til kvalitetsmål i behandlingen og omsorgen.	Generelt	Psykiatrien er et tværfagligt speciale der har brug for mange faggrupper. Anbefaling nr. 35 omhandler etablering af strategiske partnerskaber faglige organisationer og andre relevante aktører mhp at sikre den rette rekruttering.
Sundhedsstyrelsen	Lighed i sundhed Yderst positivt, at regionen prioriterer at oprette de somatiske kompetencer hos personale på psykiatriske afdelinger. Det kan overvejes, om der skal afsættes yderligere finansiering til området.	2- Lighed i sundhed	Forslaget er yderst relevant og håndteres udenfor psykiatriplanen, hvis fokus er på den interne oprustning af psykiatrien.
Sundhedsstyrelsen	Lighed i Sundhed. Det er relevant at inddrage almen praksis i indsatsen for opsporing og behandling af somatisk sygdom hos patienter med psykiske lidelser. Sundhedsstyrelsen opfordrer til, at succeskriterierne for implementering af anbefalingerne for lighed i sundhed opdateres med mål for gennemførte hjemmebesøg og helbredsundersøgelser i almen praksis, når der indgås lokalaftale om indsatserne.	2- Lighed i sundhed	Praksisafdelingen laver løbende opfølgninger på lokalaftaler med almen praksis. Der arbejdes i den sammenhæng med indarbejdelse af succeskriterier
Sundhedsstyrelsen	Sammenhæng og forebyggelse Regionen kunne med fordel formulere en selvstændig anbefaling omkring forbedrede overgange.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Jf. sundhedsaftalen har regionen en målsætning om gode overgange. Herudover er tilføjet anbefaling 15 omkring sammenhæng og overdragelse af ansvar.
Sundhedsstyrelsen	I forbindelse med den planlagte oprustning på det retspsykiatriske område i Esbjerg skal Sundhedsstyrelsen gøre opmærksom på, at behandling af retspsykiatriske patienter er en regionsfunktion, der i dag er godkendt til varetagelse i psykiatrien i Middelfart jf. Sundhedsstyrelsens Specialeplan, dog med mulighed for at patienter med lavere sygdomsgrad, lav farlighed og uden komplicerende misbrug kan varetages på hovedfunktionsniveau i formaliseret samarbejde med regionsfunktionsniveau. Esbjerg har dog ikke en godkendelse til regionsfunktion på området og bør derfor gå i dialog med styrelsen ift. begrundelse for yderligere godkendelser.	5 - Kapacitet og organisering	Der har været dialog med Sundhedsstyrelsen, og det er præciseret i planens anbefaling 29, at "Det retspsykiatriske afsnit i Esbjerg indgår et formaliseret samarbejde med Retspsykiatrisk afdeling Middelfart, jf. specialeplanen"
Sundhedsstyrelsen	Sundhedsstyrelsen finder, at Psykiatriplan 2020 – 2024 er en velstruktureret plan, der sætter en tydelig strategisk retning for udvikling af psykiatrien i regionen. Planen indeholder relevante visioner, der kan være retningsgivende for udviklingen af psykiatrien i et fire årigt perspektiv. De fremhævede områder og den overordnede beskrivelse af udfordringsbilledet er retvisende og relevante. Det bemærkes, at der er angivet succeskriterier for anbefalingerne under hvert afsnit, hvilket understøtter en systematisk opfølgning og evaluering. Sundhedsstyrelsen gør i øvrigt opmærksom på udgivelsen Videnskatalog: Forankring og implementering af peerstøtte, hvori regionen kan indhente inspiration til arbejdet med peers.	Generelt	Region Syddanmark er glad for Sundhedsstyrelsens opbakning til planens overordnede sigte, temaer og anbefalinger og tager henvielsen til det udgivne videnskatalog til efterretning.
Syddøstjyllands polititi	Region Syddanmark har ved e-mail af 27. august 2019 fremsendt forslag "Psykiatriplan 2020-2024" til hring hos Sydøstjyllands Polititi. I den anledning kan det oplyses, at Sydøstjyllands Polititi umiddelbart ingen bemærkninger har til udkastet. Det bemærkes dog, at området kalder på et meget tæt samarbejde mellem alle involverede myndigheder på social- og sundhedsområdet for at sikre en bedst mulig løsning for den enkelte borger i det psykiatriske system.	Generelt	Regionen deler Sydøstjyllands polititis fokus på et tæt samarbejde mellem regionen, kommunen og politiet
Sygehus Sønderjylland	Anbefaling nr. 10: Kompetenceudvikling i psykiatrien – fokus på psykiatriske patienters somatiske behov FMU ser kompetenceudvikling som en mulighed i det intensiverede samarbejde mellem somatik og psykiatri, hvor kollegaerne på de somatiske sygehus kan bidrage til kompetencer i retning af somatiske lidelser, og at kollegaerne i psykiatrien kan bidrage til kompetencer i behandling og pleje til psykiatriske patienter. Psykiatriske patienter er ofte komplekse at tilbyde tilstrækkelig behandling og pleje i travle sengeafsnit, da der ikke kan tages samme hensyn til patientens psykiatriske lidelse. Det vil vi gerne gøre bedre. Derfor er et ønsket mål, at der er flere psykiatriske patienter, der får deres somatiske behandling dækket i psykiatriske regi. F.eks. kunne det tænkes at en psykiatrisk patient med KOL og en akut lungebetændelse får behandling og sygepleje i psykiatrisk regi, med høj grad af somatisk tilsyn/bistand, gerne fra flere faggrupper med indblik i samspil mellem somatiske og psykiatriske lidelser. Det vil være til patientens bedste, da vedkommende vil forblive i et miljø, der kan tackle den psykiatriske lidelse samtidig med den somatiske sygdom behandles.	2- Lighed i sundhed	Det er centralt med et godt samarbejde på tværs af somatik og psykiatri, så patienterne får gavn af sygehusvæsenets samlede specialistfunktioner

Sygehus Sønderjylland	Anbefaling nr. 22. Fælles somatiske og psykiatriske senge til patienter med spiseforstyrrelse på Nyt OUH FMU ser positivt på et fælles sengeafsnit på Nyt OUH for patienter med spiseforstyrrelser. FMU opfordrer til, at viden og erfaring fra dette sengeafsnit kanaliseres ud til øvrige enheder. Dette kunne eksempelvis være til børn- og unge afsnit, der jævnligt modtager patienter med symptomer på spiseforstyrrelser. Generelt er fokus i udsnittet om en tidlig indgriben og indsats i forhold til børn og unge af afgørende betydning, hvorfor FMU også anerkender anbefalingen om yderligere forskning i årsager til mental mistrivsel blandt børn og unge (Anbefaling nr. 25).	4 - Bedre behandling - forskning, kvalitet, udvikling	Region Syddanmark er glade for sygehusets opbakning til etableringen af fælles somatiske og psykiatriske senge til patienter med spiseforstyrrelse, herunder opbakningen til anbefalingen om yderligere forskning i årsager til mental mistrivsel blandt børn og unge.
Sygehus Sønderjylland	FMU har modtaget høringsmateriale for Regionen Syddanmarks Psykiatriplan, og hilser det øgede fokus på det tværgående samarbejde velkommen og tror grundlæggende på, at det er en vej til at understøtte tilbud til patienter med psykiske og somatiske lidelser.	Generelt	Taget til efterretning
Udvalget for det Nære Sundhedssamarbejde	Udvalget for Det Nære Sundhed, hilser planen velkommen men hæfter sig ved at vores selvstændige samarbejdspartnere ikke er tilstrækkeligt nævnt i planen vi kunne forestille os noget i denne retning. "Udvalget (DNS) ser frem til at planen knytter de samarbejdspartnere, inden for de felter som Psykiatrien dækker, tættere i samarbejdet med Psykiatrisygehuset f.eks inden for privat praktiserende Psykiatere, Psykologer, Fysioterapeuter osv således at tydeligt fremgår af planen hvilke initiativer der skal tages i retning af et tættere samarbejde, med de eksterne behandlere.	3- Sammenhæng og forebyggelse	Anbefaling 33 er justeret således det fremgår at samarbejdet med praktiserende speciallæger og psykologer skal indgå i revideret koncept for ambulans psykiatri.